

Treball de Fi de Grau

Títol

**El tractament de la violència masclista
als mitjans de comunicació: Estudi de
5 casos**

Autoria

Paula Montes Ruiz

Professorat tutor

Maria José Recoder Sellarés

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	
Recerca	X

Data

Del 10 al 13 de juny de 2025	X
De l'1 al 2 de setembre de 2025	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	El tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació: Estudi de 5 casos			
Castellà:	El trato de la violencia machista en los medios de comunicación: Estudio de 5 casos			
Anglès:	The treatment of violence against women in the media: A study of 5 cases			
Autoria:		Paula Montes Ruiz		
Professorat tutor:		Maria José Recoder Sellarés		
Curs:	2024/25	Grau:	Comunicació Audiovisual	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	
			Comunicació Interactiva	
			Comunicació de les Organitzacions	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Violència sexual, violència masclista, víctima, presumpte, violació, agressió sexual.
Castellà:	Violencia sexual, violencia de género, victima, presunto, violación, agresión sexual.
Anglès:	Sexual violence, sexist violence, victim, presumption, rape, sexual assault.

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Aquest treball, a través de l'anàlisi de 5 casos de violència sexual diferents d'aquests últims 30 anys parla de l'evolució de la cobertura dels mitjans de comunicació amb notícies d'aquests tipus. A més, també en el marc teòric s'estudien les definicions dels conceptes bàsics de la recerca, les lleis que tracten aquests casos en l'àmbit espanyol i francès, la influència pública i d'opinió dels mitjans de comunicació, les dades sobre els casos de violència sexual i agressions dels últims anys i els codis deontològics de la professió periodística.
Castellà:	Este trabajo, a través del análisis de 5 casos de violencia sexual diferentes de estos últimos 30 años habla de la evolución de la cobertura de los medios de comunicación con noticias de estos tipos. Además, también en el marco teórico se estudian las definiciones de los conceptos básicos de la investigación, las leyes que tratan estos casos en el ámbito español y francés, la influencia pública y de opinión de los medios de comunicación, los datos sobre los casos de violencia sexual y agresiones de los últimos años y los códigos deontológicos de la profesión periodística.
Anglès:	This work, through the analysis of 5 different cases of sexual violence in the last 30 years, talks about the evolution of media coverage with news of these types. In addition, in the theoretical framework, the definitions of the basic concepts of research are studied, the laws that deal with these cases in the Spanish and French scope, the public influence and opinion of the media, the data on the cases of sexual violence and aggressions of recent years and the deontological codes of the journalistic profession.

Primer de tot, gràcies a la meva tutora María José per guiar-me i ajudar-me durant tot el procés del treball .

Gràcies a la meva família, perquè sense ells res d'això seria possible. A les meves amigues, per recolzar-me sempre. Sobretot gràcies a la Laia, l'Alba i l'Aleix per fer-ho més fàcil.

I finalment, gràcies a totes les dones de la meva vida, però en especial a les meves àvies, per ser les meves referents i per no parar mai de lluitar pels drets de totes les dones.

Índex

1. Introducció.....	4
2. Marc Teòric.....	7
2.1. Definicions.....	7
2.2. Legislació.....	8
2.2.1 Legislació Espanyola.....	8
2.2.2. Legislació Francesa.....	11
2.3. Dades.....	12
2.4. Codis deontològics de la professió periodística.....	14
2.5. Mitjans de comunicació i opinió pública.....	15
3. Metodologia.....	18
3.1. Objectius.....	18
3.2. Preguntes de recerca:.....	18
3.3. Hipòtesi.....	18
3.4. Objecte d'estudi.....	18
3.5. Justificació de la mostra.....	19
3.6. Mostra seleccionada.....	20
3.7. Indicadors.....	25
4. Anàlisi dels casos.....	27
4.1. Míriam García, Desirée Hernández i Toñi Gomez.....	27
4.2. Maria de los Ángeles Palomares.....	32
4.3. Nagore Laffage.....	36
4.5. La Manada.....	40
4.6. Gisèle Pelicot.....	45
5. Conclusions.....	49
6. Bibliografia.....	52
Annexos.....	61
Annex 1.....	61

Annex 2.....	63
Annex 3.....	63
Annex 4.....	65
Annex 5.....	67

1. Introducció

El 7 d'octubre de 2024 el diari ABC obre amb una notícia titulada “Gisèle Pelicot, la Bella Durmiente Francesa” per parlar sobre el cas de violència sexual sobre la dona francesa que ha sigut violada per una llista de 70 homes després de ser drogada pel seu marit. Com aquest titular n'hi ha de molts més que continuen encapçalant les notícies que tracten casos de violència sexual. Si mirem enrere, des del cas de Miriam Garcia, Antonia Gómez i Desirée Hernández, cas conegut com el de *Las Niñas de Alcàsser*, que van ser segrestades, violades i assassinades el 1992, a la professió periodística s'ha assenyalat molt a totes les peces que no separen la informació, del morbo i el sensacionalisme.

Aquest treball de recerca neix de totes les inquietuds i dubtes que he tingut durant aquest temps llegint aquests tipus de publicacions. Plantejaments que realment com a dona i estudiant de periodisme m'han fet pensar en l'evolució del periodisme feminista, en el dret a la intimitat i la influència de l'opinió pública en molts dels casos de violència sexual.

És per tot això que aquest estudi busca analitzar, des del cas de Miriam Garcia, Antonia Gómez i Desirée Hernández el 1992 l'evolució de les cobertures dels casos de violència sexual. A més, posa al centre estudis i llibres que reflecteixen com està la situació actual envers el moviment feminista i els casos de violència masclista. El document ha sigut construït a partir de la investigació i anàlisi de les cobertures de 5 casos diferents durant els darrers 30 anys, des de la primera notícia publicada els dies dels fets.

El paper dels mitjans de comunicació i la seva influència en l'opinió pública també tenen un paper fonamental en tota aquesta situació, ja que en casos de violència sexual com el del futbolista Dani Alves s'ha fet un judici cap a la víctima on molts cops els mitjans de comunicació han contribuït a donar més veu o importància al benestar i la situació de l'agressor, que al de la mateixa víctima de violència. Per tal de donar resposta a això, alguns estudis sobre els mitjans de masses i l'opinió

pública expliquen com, en altres àmbits com la política, la informació emesa pels mitjans ha influenciat, fins i tot, el vot dels ciutadans. Això ens fa plantejar-nos, si una informació d'una campanya política és capaç de generar un canvi de vot, quin efecte tindran les informacions de les cobertures sensacionalistes de casos de violència sexual?

En els últims mesos han tornat a sortir, sobretot en l'àmbit de la comunicació, alguns moviments com el #JoTambé de les periodistes i comunicadores catalanes que denuncien la violència, abús i intimidació per part de membres poderosos en l'àmbit periodístic català. Aquest moviment ha estat inspirat en el #MeToo, nascut a Hollywood i impulsat per actrius i persones que treballen a la indústria cinematogràfica que denunciaven el mateix en el món del cine. Aquestes campanyes, que han sigut sobretot per xarxes socials, han sigut claus en la defensa i difusió de la lluita feminista. Són un clar exemple de què per molt que s'hagi evolucionat, cal continuar qüestionant i assenyalant tot allò que contempli a les dones com a subjectes passius de la societat i ajudi a encobrir totes les discriminacions que patim.

Aquest treball es divideix en diferents capítols: el marc teòric, metodologia, l'anàlisi de les notícies dels casos, conclusions, fonts d'informació i annexos. El marc teòric conté els apartats sobre les diferents definicions de conceptes claus per a la investigació duta a terme, l'explicació dels punts de la legislació francesa i de l'Estat espanyol que parlen sobre violència masclista i/o de gènere, violència sexual, assetjament i agressions sexuals. A més, el següent apartat afegeix i detalla més sobre les dades dels últims anys de casos de violència de gènere i violència sexual. Seguidament, hi ha una explicació del Codi Deontològic pel Tractament de Violències Sexuals del Col·legi de Periodistes que ha servit per crear la base dels indicadors que han sigut els escollits per analitzar les notícies dels casos. Finalment, hi ha els apartats on s'han analitzat diferents llibres de teòrics com Adorno i McCombs per parlar sobre els mitjans de comunicació i l'opinió pública.

El capítol del marc teòric va seguit de la metodologia, en la que s'exposen les hipòtesis i objectius, els objectes d'estudi, la justificació de la mostra seleccionada per analitzar, els indicadors utilitzats i una taula amb les dades essencials de cada document escollit.

L'anàlisi de les notícies dels casos s'entregarà a mà a la tutora i revisora del treball per fer-ho més visual. Cada text consta d'una anàlisi amb tots els indicadors explicats a la metodologia i amb una llegenda de colors. Per tal de poder respondre totes les preguntes plantejades a l'inici del treball, a les conclusions es fan un recull dels trets diferencials que destaquen i donen resposta a aquestes qüestions. Finalment, el treball acaba amb els apartats de les fonts d'informació i els annexos. Sobre les fonts d'informació, es troben ordenades alfabèticament per autors.

2. Marc Teòric

El marc teòric d'aquest treball està dividit en diversos apartats que s'expliquen a continuació: definicions dels conceptes claus per l'anàlisi de les notícies dels casos, legislació dels Estats Espanyol i Francès, un recull de dades i finalment, els codis deontològics de la professió periodística.

2.1. Definicions

Segons el Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya la violència masclista *“és una violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes envers les dones”* (Departament d'Interior i Seguretat Pública). Aquesta violència *“es produeix per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tant en l'àmbit públic com en el privat, i té com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic”* (Departament d'Interior i Seguretat Pública). Es pot manifestar en els àmbits de la parella, familiar, laboral, social o comunitari. A més, arriba a altres nivells socials com en el món digital, la vida política i institucional o en l'esfera pública de les dones. També existeixen altres formes que lesionin o es puguin lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de la dona.

Dins d'aquest marc ampli de violència masclista existeix la violència sexual, en la que entrem en detall. El mateix Departament d'Interior i Seguretat Pública de la Generalitat de Catalunya defineix la violència sexual com a *“tot allò que comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directa o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona. Tot això inclou una independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors”* (Dep. Interior i Seguretat Pública) .

La Real Academia Española no planteja incloure el concepte de violència de gènere fins el 2026. A més, el Diccionario Panahispánico Español del Español Jurídico defineix la violència de gènere com: *“violencia física o psicológica cometida contra*

una mujer que es o ha sido esposa del agresor o está o estuvo ligada a él por una análoga relación de afectividad, aun sin convivencia, que se comete manifestación de la discriminación, la situación de desigualdad y las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres” (DPEJ edición el línea, 2020).

L'Institut d'Estudis Catalans, en canvi, recull el concepte de feminici que el defineix com: *“crim de qui mata deliberadament una dona per raons de gènere, o de qui la indueix al suïcidi com a conseqüència de la pressió i la violència exercides sobre ella” (DIEC2).*

2.2. Legislació

Per poder fer font al treball d'anàlisi que ens proposem, requerim un marc teòric sòlid sobre el qual edificar-lo. Un marc teòric així no pot sinó començar per les legislacions, que marcaran els marcs de referència formals en què s'inscriuen els casos contemplats en el present treball. Així es fa referència a continuació a legislació dels Estats espanyol i francès.

2.2.1 Legislació Espanyola

Pel que fa a la llei espanyola, la *Llei Orgànica 1/2004 del 28 de desembre*, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, va posar en marxa mesures per oferir una resposta global i coordinada a les dones víctimes de la violència de gènere dins de les relacions afectives (*BOE-A-2004-21760*).

El 2017, el Comité para la Eliminación de todas las formas de Discriminación contra la Mujer (CEDAW) va llançar una recomanació general sobre la violència de gènere contra la dona. En ella es recullen una sèrie de punts que tots els països han de tenir en compte per la seva implementació. Entre altres aspectes, el CEDAW, recull els estàndards sobre els drets de les dones en una vida sense violències, que és una marca dels Estats davant de totes les formes de violència contra les dones i les nenes causades per agents estatals o particulars. Entre elles parla de les violències sexuals i assegura que estan obligats a prevenir, investigar, enjudiciar i sancionar als

responsables i garantir la reparació de les víctimes.

Tots els punts esmentats anteriorment i alguns més sobre la protecció i assistència en menors, i el desenvolupament de la revisió dels plans d'atenció, garanteixen a través d'una dotació econòmica adequada pel seu finançament i amb recomanacions a les comunitats autònomes i entitats locals per posar en funcionament totes les accions que es recullen al Pacte. A més, hi ha una creació d'un òrgan que realitza el seguiment de la implementació, l'aplicació i analitza els resultats de la iniciativa.

Un altre fet important per la implementació de les polítiques socials va ser *El Pacto de Estado contra la Violencia de Género* que es va adoptar al Congrés dels Diputats i en el Senat que es va aprovar el desembre del 2017 amb els acords als quals es van arribar entre el govern i la resta de les administracions autonòmiques i locals.

Es van crear 10 eixos que van treballar a través de les accions de sensibilització i prevenció de la violència de gènere dirigides a tota la societat; la creació d'un treball en xarxa entre les institucions que demanava una coordinació entre organismes i les autoritats.

Actualment, està en vigor el *III Plan Estratégico para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres (PEIEMH) (2022-2025)*. Es basa en 4 eixos principals d'intervenció i recull 676 mesures que van dirigides a generar un nou model social que respongui als reptes socials i desafiaments actuals i futurs, molts d'ells fruits dels canvis socials. En aquest pla es promociona la transversalitat en les accions de desigualtat. L'eix més important a destacar del pla és el tercer, que s'enfoca a garantir la vida lliure de violència masclista cau a les dones, treballant des de les institucions per abastir les seves diferents formes. Entre altres, una de les propostes és l'elaboració del projecte de *Ley Orgánica de Garantía integral de la Libertad Sexual*, que s'ha aconseguit amb l'aprovació de la *Ley Orgánica 10/2022 del 6 de setembre*.

Aquesta llei ha suposat una ajuda per la visibilització de la violència sexual i una aposta molt gran per intervenir en aquesta problemàtica. El text parla de temes molt diversos i afronta múltiples maneres d'actuació, des de la investigació sobre la

situació real de la violència sexual a Espanya que permet elaborar informes i passant per la prevenció amb l'elaboració de protocols per la detecció i la intervenció des d'un punt de vista transversal.

El pla també desenvolupa altres accions en l'àmbit de mitjans de comunicació, sector tecnològic i cultural per la superació dels estereotips i la violència masclista de resposta institucional.

El 27 d'abril de 2023 es va votar la *Ley Orgánica 4/2023*, que modifica la *Ley Orgánica 10/1995 del Código Penal en delitos contra la libertad sexual*, la *Ley de Enjuiciamiento Criminal* y la *Ley Orgánica 5/2000* sobre la responsabilitat penal dels menors. Aquesta llei introdueix canvis significatius per augmentar la protecció de les víctimes i ajustar les penes a la gravetat dels delictes.

El preàmbul d'aquesta llei prové de que la *Ley Orgánica 10/2022*, coneguda com *La Ley del Sí es Sí* va unificar els delictes d'abús i agressió sexual en un mateix: agressió sexual. Amb això s'evita l'aplicació de condemnes mínimes en casos greus, mantenint la definició de consentiment. A més, també es corregeixen omissions i s'ajusten condemnes pels delictes contra la integritat moral i la distribució de continguts que inciten a agressions sexuals.

Les principals modificacions es veuen a diferents articles de la mateixa llei. A l'article 132 s'ajusta el còmput de termes per delictes sexuals i permanents. Als 178 i 179 s'incorporen les definicions i condemnes per agressions sexuals amb violència, intimidació o sobre les víctimes amb la voluntat anul·lada. Al 180, 181 i 189 bis surten els agreujants per agressions sexuals, incloent-hi la violència extrema i l'ús d'armes, les condemnes per actes sexuals amb menors de 16 anys i per la difusió de contingut que incita a delictes sexuals. La reforma de la llei va ser realitzada pel PSOE amb el recolzament del PP i 231 vots a favor, 19 en contra i 4 abstencions.

2.2.2. Legislació Francesa

A l'Administració francesa es considera violació quan un acte de penetració sexual és imposat per una persona a una altra. Aquest delictes es caracteritza quan l'autor va utilitzar la violència, amenaces, limitació física o psicològica per sorpresa. La violació es pot cometre independentment de la relació entre l'agressor i la víctima. L'autor d'aquest delictes també és punible encara que els fets hagin tingut lloc a l'estranger sempre que la víctima sigui menor d'edat o resideixi habitualment en territori francès. Totes aquestes definicions i les exposades seguidament es recullen a la *Llei núm. 2021-478, de 21 d'abril de 2021, per a la protecció dels menors dels delictes i els delictes sexuals i l'incest* del Codi Penal francès.

Hi ha diferents definicions i condicions que comporten aquesta legislació. En primer lloc, l'article 222-22-2 Modificada per la LLEI núm. 2021-478 de 21 d'abril de 2021 - art. 5 del Codi Penal defineix l'agressió sexual com qualsevol acte comès amb violència, coacció, amenaça o sorpresa, incloent-hi casos contra menors per a adults. Dins d'aquest article, els seus subapartats concreten que la constricció pot ser física o moral, i en casos de menors, pot derivar de la diferència d'edat o l'autoritat de l'agressor i a més s'inclou l'obligació d'una persona a patir o cometre una agressió sexual per part d'un tercer.

Sobre la violació i la violació incestuosa, l'article 222-22-23 Modificada per la Llei núm. 2021-478 de 21 d'abril de 2021 - art. 9 es defineix com a qualsevol acte de penetració sexual comès amb violència, coacció, amenaça o sorpresa, i es castiga amb quinze anys de presó. S'estableix que la violació també inclou actes de penetració sexual per un adult sobre un menor de quinze anys amb una diferència d'edat d'almenys cinc anys.

Es parla d'altres agressions sexuals a l'article 222-27 de la Llei modificada per l'Ordre núm. 2000-916 de 19 de setembre de 2000 - art. 3 (V) JORF 22 de setembre de 2000 en vigor l'1 de gener de 2001 i aquestes se sancionen amb cinc anys de presó i una multa de 75.000 euros. Les penes poden augmentar a set anys de presó i 100.000 euros de multa en casos de lesions greus, autoritat de l'agressor i ús

d'armes, entre altres circumstàncies. Totes aquelles agressions sexuals que siguin contra persones especialment vulnerables se sancionen amb set anys de presó i 100.000 euros de multa. Aquest article concreta que la multa serà de 150.000 euros i amb deu anys de presó totes aquelles agressions que siguin contra menors de quinze anys. Finalment, un altre aspecte que es comenta és l'exhibició i l'assetjament sexual. Sobre el primer, tota exposició en llocs públics es castiga amb un any de presó i un pagament de 15.000 euros i aquesta pot augmentar a 30.000 euros i dos anys de condemna si la víctima és menor de quinze anys. L'assetjament sexual serà penalitzat amb dos anys de presó i 30.000 euros de multa i pot incrementar-se si les persones assetjades són menors de quinze anys o altres circumstàncies agreujants.

2.3. Dades

Donat el sistema socio-cultural i patriarcal en què ens trobem immerses i el precedent judicial, les principals raons per les quals no es denuncia la violència sexual són per por de les víctimes a no tenir la suficient credibilitat o que se les culpabilitzi; moltes tampoc no ho fan per vergonya, per falta de confiança en el sistema judicial i per l'existència d'un sistema de creences masclista que tendeixen a creure els relats dels homes. La Fiscalía General del Estado a la seva memòria anual del 2024 va qualificar la xifra com a "ínfima" al nombre de casos de violències falses, cosa que desmunta un dels principals arguments dels negacionistes de la violència de gènere (*Memoria elevada al Gobierno, 2024: 531, Capítulo III, 1.5 Evolución de la criminalidad y actividad del Ministerio Fiscal*). En aquesta mateixa anàlisi de 2024, la Fiscalía General del Estado es precisa que moltes de les víctimes de feminicidi van ser assassinades a casa seva o en la de l'agressor, el que evidencia que el domicili no és un lloc segur per elles. Pel que fa al moment de cometre el crim, el 50% dels assassinats es van fer amb arma blanca; en el 19% armes de foc; en el 13,79% les víctimes van ser escanyades, i en el 12% colpejades (*Memoria, 2024: 517*).

Un estudi realitzat per la Agencia de los Derechos fundamentales de la Unión Europea (FRA) al 2024 sobre la violència contra les dones aporta dades com que una de cada tres dones ha experimentat violència física i/o sexual des dels quinze anys, a més, una de cada cinc dones han patit assetjament i una de cada dues dones ha patit una o varies formes d'assetjament sexual. Entre els anys 2020 i 2024, la Unió Europea va realitzar una enquesta sobre violència de gènere fetes per Eurostat, la Agencia de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea (FRA) i el Instituto Europeo de la Igualdad de Género. En els 12 mesos anteriors a l'enquesta, un 15,5% de les dones van experimentar violència física o amenaces i/o violència sexual per part d'una persona diferent de la seva parella. A més, un 20,2% de les dones de la Unió Europea han experimentat violència física i/o violència sexual des dels 15 anys (FRA, 2024: 28).

A Espanya segons les dades presentades per l'informe sobre delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual (Ministerio de Interior, 2023), elaborat l'any 2023 pel Gobierno de España, concretament, per la Dirección General de Coordinación y Estudios de la Secretaría de Estado y de Seguridad, dins del Sistema estadístico de criminalidad del Ministerio del Interior, arriba a la conclusió que l'any 2023 va haver un augment dels delictes contra la llibertat sexual, sobretot en els mesos de maig a octubre, i a on han tingut més lloc ha sigut als habitatges. A més, també es destaca que majoritàriament en aquests casos les víctimes són menors. En aquest cas conformen el 42,6% dels casos, deixant una gran diferència amb el segon grup d'edat amb més percentatge, les dones de 18 a 30 anys, tal com demostren les enquestes (2023:50). A diferència del creixement que hi ha hagut amb l'augment dels delictes, el mateix Informe assenyala que s'ha produït un descens en el nombre de casos amb dos o més agressions pel que fa a les agressions i abusos sexuals (2023:50). En canvi, als abusos i agressions amb penetració s'ha detectat un augment, passat de 218 casos el 2022 a 245 al 2023.

Finalment, l'informe de dades sobre violència masclista durant l'any 2024 (Departament d'Interior, 2024), elaborat pel Departament d'Interior i Seguretat Pública de la Generalitat de Catalunya exposa, entre altres, les xifres de la violència

masclista en l'àmbit social o comunitari amb tipologies relacionades amb delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual. En el total de l'any el nombre més gran de víctimes tenen entre 18 i 25 anys - un total de 1.033 - i són seguides pel grup de 13 a 17 anys. Pel que fa als agressors durant 2024, 321 d'ells tenen entre 26 i 33 anys, sent el grup més nombrós, seguits dels que tenen entre 18 i 25 anys.

2.4. Codis deontològics de la professió periodística

Havent establert quins són els marcs de referència legislatius, cal que encetem una anàlisi dels marcs periodístics; que trobem en els codis deontològics.

L'any 2004 el Col·legi de Periodistes de Catalunya i la Regidoria de les Dones de l'Ajuntament de Barcelona es van unir per construir una comissió amb la finalitat de definir unes pautes sobre com s'hauria de tractar la violència masclista als mitjans de comunicació.

Cinc anys més tard, al 2009, aquestes recomanacions van ser revisades i adaptades per tal de seguir les pautes marcades de la Llei 5/2008, que reconeix el dret de les dones a viure lliures de violència masclista.

Després d'altres investigacions acadèmiques, algunes institucions i col·lectius van impulsar accions i projectes per tal de fomentar la bona praxis periodística en la cobertura dels fets.

Amb el temps i la necessitat d'ampliar el text amb els criteris existents, el Col·legi de Periodistes de Catalunya va impulsar una nova comissió l'any 2022. A través d'aquest grup es va elaborar un nou document que també incorpora un marc legal i teòric i una recopilació de textos relacionats. D'aquesta iniciativa va néixer el document "*Criteris sobre el Tractament de les Violències Masclistes als Mitjans de Comunicació*" (Criteris, 2022), que recull 17 criteris específics per ajudar a orientar la tasca dels mitjans. Aquests criteris poden consultar a l'Annex número 4 del treball.

En el marc de la temàtica, el Col·legi de Periodistes de Catalunya va fer un curs (Alcalà, 28/01/2025) impartit per la periodista Núria Alcalà on es desenvolupaven aquests criteris. Cada cop existeixen més recursos disponibles per tota la ciutadania que ajuden a fer front a l'ús sexista de la informació i el llenguatge. Cal fer envers tot això, un canvi d'imaginari. Tota l'explicació que es va fer durant el curs queda

detallada a l'Annex 5.

2.5. Mitjans de comunicació i opinió pública

El llibre "The Agenda-Setting function of mass media." The Agenda Setting Journal 1.2 (McCombs, Maxwell E., and Donald L. Shaw, 2017: 105-117). (Originalment publicat a The Public Opinion Quarterly, 1972), examina la teoria de l'establiment de l'agenda. Aquesta teoria situa als mitjans de comunicació de masses com agents condicionants del grau d'importància que el públic atribueix a certs temes. Si vinculem aquesta teoria amb el tractament mediàtic de la violència sexual es veu com els mitjans de comunicació tenen un paper clau en l'opinió que poden generar a la societat.

En aquest llibre es parlen de diferents idees sobre quins són els elements principals que fan que l'agenda mediàtica dels mitjans sigui tan important. Primerament, els autors parlen sobre la importància de la selecció i la jerarquitització de la informació, en aquest cas, l'ordre en el qual es presenten els fets és molt important, ja que el públic sempre entendreà que anirà de menys a més rellevant. Més enfocat als casos de violència sexual, els mitjans decideixen quins es fan visibles i amb quina intensitat. Entre altres motius, aquesta jerarquitització pot influir en la creació d'una reacció i pressió pública per a canvis socials o legislatius.

En segon lloc, es parla sobre la construcció de les narratives, és a dir, la manera en la qual es presenta la informació i com això afecta la comprensió del fenomen. Si els mitjans de comunicació tracten els casos de violència de gènere com un fet aïllat la seva dimensió estructural acaba diluint-se, en canvi, si es contextualitza dins del marc de desigualtat de gènere es reforça la consciència social del problema.

També comenten sobre l'impacte de la informació en les polítiques públiques. Si els mitjans de comunicació donen més cobertura a aquests tipus de casos de violència masclista i/o sexual poden arribar a influir en l'agenda política. Això pot provocar algunes pressions per impulsar reformes legals o com a mínim canvis en els protocols d'actuació.

Per evitar revictimitzacions de les víctimes els mitjans de comunicació tenen un paper fonamental marcat per la seva agenda. Quan es dona visibilitat a un tema com

és la violència masclista que pateixen moltes de les dones com les dels casos analitzats en aquest treball, els mitjans han de saber difondre la informació evitant caure en la culpabilització de les víctimes i posant el focus en l'agressor. A més, cal presentar la violència sexual com a un problema estructural perquè la societat el percebi com una cosa urgent i sobre la qual poder exigir mesures al respecte.

En conclusió, la teoria de l'establiment de l'agenda de McCombs, Maxwell E., and Donald L. Shaw posa al centre com els mitjans de comunicació poden influir i condicionar la percepció de la violència sexual i la resposta social que pot haver-hi davant d'aquesta.

Peter L. Berger i Thomas Luckmann al llibre *La construcció social de la realitat* (1996) principalment se centren a parlar sobre com els mitjans de comunicació no només tenen la funció d'informar, sinó que a més modelen la percepció social dels fets. Els autors divideixen el procés de la construcció en tres processos: externalització, objectivació i internalització.

Pel que fa a l'externalització, els mitjans de comunicació prenen la decisió de com presentar i visibilitzar els fets. Per tant, la percepció social envers un cas de violència sexual serà d'una manera o una altra depenent de com es tracti. Això pot influir en la manera de com el públic rep el problema i quina és la seva gravetat.

Sobre l'objectivació fan referència en la manera d'explicar i reproduir un tema a les peces periodístiques. Lligant amb el qual deien McCombs, Maxwell E., and Donald L. Shaw sobre l'Agenda Setting, si els mitjans presenten la violència sexual com un fet aïllat, la seva dimensió estructural es dilueix. En canvi, la conscienciació social arriba quan aquesta es presenta dins d'un marc de desigualtat de gènere.

Finalment, parlen de la internalització sobre com les persones es fan seves les narratives mediàtiques. En molts dels casos els espectadors basen els seus coneixements i opinions en el que s'explica als mitjans, és per això que en casos de violència de gènere és molt important la narrativa que adoptin els periodistes per no culpabilitzar a la víctima i minimitzar un cas.

A més, Peter L. Berger i Thomas Luckmann també posen el focus en la importància del llenguatge que s'utilitza a les notícies per aquesta construcció social de la

realitat. En aquest cas, l'ús d'expressions que treuen la responsabilitat als agressors o que posen el focus en la víctima poden contribuir a la perpetuació d'estereotips i dificultar la comprensió real del problema. Per això, que els mitjans adoptin una responsabilitat de fer un tractament correcte de la informació és fonamental per la construcció social i la conscienciació de la gravetat dels casos de violència sexual.

El capítol *Juliette, la il·lustració i la moral* de Horkheimer i Adorno (1994) analitza com els mitjans de comunicació ajuden a entendre la construcció de la realitat pot perpetuar mites i estructures de poder. En el cas de la temàtica del treball, els casos de violència sexual, aquesta teoria permet analitzar com els mitjans han contribuït a la idealització i creació de l'amor romàntic que molts cops ha sigut utilitzat per justificar agressions.

Primer de tot, la societat industrial parla de l'amor com si fos una mercaderia, és a dir, el separa del plaer i de la llibertat individual de les persones. L'amor ha passat de ser una experiència genuïna i lliure a un concepte sovint presentat i modelat per unes normes socials. A més, els mitjans sovint han reforçat aquesta visió, ja que s'ha presentat com una relació de poder i dependència.

Després parlen de la manipulació mediàtica situant als mitjans com una cosa que no és neutral. Això es pot lligar amb la perpetuació d'estereotips ja que depèn de la narrativa que culpabilitza a les víctimes o romantitzen la violència. Per tant, segons com es presenti un cas, tenint en compte la neutralitat i el poder que tenen sobre l'opinió pública, es pot contribuir en la perpetuació d'aquests estereotips.

Per últim, hi ha el fenomen de la trivialització de la cultura. Les peces periodístiques han de vetllar per crear una comprensió crítica de la violència sexual i no reproduir discursos que puguin arribar a descontextualitzar el problema i convertir-lo en un fet molt mediàtic. Per tant, la teoria de la indústria cultural ajuda a entendre com els mitjans són capaços de contribuir a la normalització de la violència sexual i com és d'important evitar la revictimització i promoure una visió estructural del problema.

3. Metodologia

En aquest apartat comentaré els objectius, hipòtesis i preguntes de recerca.

3.1. Objectius

Aquest TFG és important per demostrar la necessitat que hi ha sobre incloure la perspectiva de gènere en la cobertura mediàtica de casos sobre violència masclista i violència sexual. A més, s'analitzarà l'evolució sobre el tractament d'aquest tipus d'informació i s'estudiarà si hi ha hagut algun canvi en els últims 30 anys, en el tractament de les notícies que afecten la violència masclista als mitjans de comunicació espanyols escrits.

3.2. Preguntes de recerca:

- Com ha evolucionat la cobertura dels casos de violència sexual als mitjans de comunicació?
- Ha canviat en els últims 30 anys la manera de presentar a l'agressor?
- En aquestes notícies, es té en compte el dret a la intimitat i la protecció de la víctima?
- A qui es dona veu a les notícies?

3.3. Hipòtesi

- Els mitjans de comunicació han seguit justificant els agressors i les seves accions.
- Es segueix vulnerant el dret a la intimitat de la víctima relatant els fets amb un to sensacionalista.

3.4. Objecte d'estudi

L'anàlisi es farà a través de 5 casos mediàtics dels últims 30 anys, amb un interval de 8 anys entre cadascun d'ells. Per fer-ho, s'analitzarà la cobertura de 2 mitjans de comunicació: els diaris ABC i La Vanguardia de cinc casos amb l'objectiu, entre d'altres, de veure si al llarg de 30 anys, el tractament de la informació sobre casos de violència sobre les dones, ha variat o no. Els casos a estudiar seran:

- 1992: Segrest, tortura, violació i assassinat de "les nenes d'Alcàsser",

- 1999: El cas de Maria de los Ángeles Pomares.
- 2008: El cas de Nagore Laffage, adolescent assassinada durant les festes dels Sanfermines.
- 2016: El cas conegut com La Manada, en que cinc homes van violar una noia durant les festes dels Sanfermines.
- 2024: El cas de la francesa Gisèle Pelicot, violada per desenes d'homes estant ella sedada i amb la organització per part del seu marit dels fets.

3.5. Justificació de la mostra

En aquest treball s'analitzaran les notícies que s'han publicat en dos diaris generalistes, La Vanguardia i l'ABC sobre els cinc casos diferents. Aquests diaris han sigut els escollits perquè són dos dels més llegits actualment.

Els casos escollits són des dels darrers 30 anys i tenen una diferència de 8 anys entre ells, tal com ja s'ha explicat. La primera intencionalitat en començar el treball era analitzar juntament amb els diaris de l'ABC i La Vanguardia les notícies publicades a alguna emissora de ràdio i televisió. En veure la magnitud de l'anàlisi i que havia de ser exhaustiu vaig decidir acotar la selecció. Pel que fa a les dates de les notícies, la mostra escollida ha intentat ser la més acurada possible per les dates del cas i en el de Míriam García, Desirée Hernández i Toñi Gomez vaig acotar fins 2 anys i poc després del succés. En els casos de Nagore Laffage i Maria de los Ángeles Palomares són en els que menys notícies envers el tema hi havia, així doncs aquests dos són els que compten amb una anàlisi més breu, però amb els mateixos indicadors que la resta. Finalment, pel que fa als casos de La Manada i Gisèle Pelicot, les notícies escollides són les que aborden els fets quan els van fer públics i els judicis dels respectius casos.

3.6. Mostra seleccionada

Míriam García, Desirée Hernández i Toñi Gomez		
Primeras detenciones en la búsqueda de los asesinos de Alcàsser	29/01/1993	La Vanguardia
La Guardia Civil detiene a tres vecinos de la comarca por el crimen de las tres niñas	29/01/1993	La Vanguardia
El horror estaba muy cerca	29/01/1993	La Vanguardia
Las víctimas fueron violadas, torturadas y rematadas de un tiro en la nuca	30/01/1993	La Vanguardia
Dos acusados del triple crimen de Alcàsser gozaban de beneficios penitenciarios	30/01/1993	La Vanguardia
“Enrique no está bien de la cabeza”	30/01/1993	La Vanguardia
Los presuntos asesinos estaban en libertad condicionada	30/01/1993	La Vanguardia
¿Por qué a Míriam, Toñi y Desirée?	31/01/1993	La Vanguardia
Duelo y rabia en el funeral de Alcàsser	31/01/1993	La Vanguardia
Más de 25.000 personas llenan Alcàsser para decir adiós a Míriam, Desirée y Toñi	31/01/1993	La Vanguardia
La policía despliega un cerco antiterrorista para acosar al asesino que remató a las niñas	31/01/1993	La Vanguardia

Antonio Anglés era un preso modelo, según el informe que le permitió salir de permiso	04/02/1993	La Vanguardia
Alarma en Valencia por la desaparición de tres menores de edad	16/11/1992	ABC
Más de ochenta radioaficionados colaboran en la búsqueda de las niñas desaparecidas	18/11/1992	ABC
Aparecen enterradas en Tous las adolescentes de Alcácer	28/01/1993	ABC
Casi tres meses de angustia	28/01/1993	ABC
Concluida la instrucción del sumario por el triple asesinato de Alcácer	08/12/1994	ABC
Maria de los Ángeles Palomares		
Elche revive el síndrome Alcàsser con el asesinato y violación de una joven oficinista	16/02/1999	La Vanguardia
Encuentran el cadáver de una joven horas después de denunciarse su desaparición	16/02/1999	ABC
Capturado el supuesto asesino de la joven hallada en una acequia de Elche	20/02/1999	ABC
Nagore Laffage		
Encierro contra la violencia machista	14/07/2015	La Vanguardia

El derecho al olvido en internet no está garantizado una vez cumplida la pena	22/03/2024	La Vanguardia
El jurado popular declara culpable de homicidio al joven que mató a Nagore Laffage	14/11/1999	ABC
Doce años y medio de cárcel para el autor del homicidio de Nagore Laffage	21/11/2009	ABC
El TS confirma los 12 años y medio para el médico que mató a Nagore	28/12/2010	ABC
El asesino de Nagore ya está en libertad condicional y puede ejercer la psiquiatría	23/03/2018	ABC
La Manada		
Cinc detinguts per agressió sexual a una jove de 19 anys pels Sanfermines	08/07/2016	La Vanguardia
L'alcalde de Pamplona reconeix la impotència davant les agressions sexuals	12/07/2016	La Vanguardia
Els violadors de Pamplona també van actuar a Còrdova	05/10/2016	La Vanguardia
Un jutge veu "indefensió" dels acusats de violació a Pamplona	11/11/2016	La Vanguardia
Tres nuevos detenidos por agresión sexual en Pamplona	11/07/2016	ABC
Atribuyen los delitos de violación y robo	15/10/2016	ABC

a los agresores de San Fermin		
Una foto de la víctima de “La Manada” “de fiesta” causa un terremoto jurídico	16/11/2016	ABC
“La joven no mintió ni su actitud fue fingida”	16/11/2016	ABC
Las claves del juicio al “Prenda” y su manada	19/11/2016	ABC
La víctima de “La Manada” declara cuatro horas y sin vídeos de la violación	15/11/2017	ABC
“Creían gozar de una impunidad que no tenían y los pillaron”	28/11/2017	ABC
Salen a la luz fotogramas del sumario de La Manada y la Policía advierte de su difusión	09/12/2017	ABC
Un juez “duro” y “discreto” lee hoy la sentencia de “La Manada”	26/04/2018	ABC
Gisèle Pélicot		
Juicio a un jubilado francés que drogaba a su mujer y la ofrecía para que la violaran	04/09/2024	La Vanguardia
Gisèle P. sedada por su marido para que la violaran otros: “Fui su muñeca de trapo”	06/09/2024	La Vanguardia

Hospitalizado el acusado de drogar a su mujer para que otros hombres la violaran	11/09/2024	La Vanguardia
Gisèle Pelicot se crece ante el aplazamiento del juicio: “Víctimas, no estáis solas”	17/09/2024	La Vanguardia
Dominique Pelicot: “Soy un violador igual que todos los que hay en la sala”	18/09/2024	La Vanguardia
El perfil de los violadores de Gisèle Pelicot	07/10/2024	La Vanguardia
Gisèle Pelicot, a su exmarido: “Creía que eras perfecto; ¿cómo me traicionaste así?”	24/10/2024	La Vanguardia
A juicio, 51 hombres que drogaron y violaron a una mujer en Francia	03/09/2024	ABC
“Chris el bombero”, “David el black”... el rastro de los 80 hombres que violaron a Gisèle	05/09/2024	ABC
Gisèle: “Me drogaron para venderme como a una muñeca de trapo”	06/09/2024	ABC
La hija del hombre que prostituía a su mujer cree que también la drogó	07/09/2024	ABC
El “discípulo” de Pélicot que también drogaba a su mujer para violarla	12/09/2024	ABC
Pélicot: “ Soy un violador, como todos	18/09/2024	ABC

los que están en esta sala”		
Gisèle Pelicot autoriza visualizar los vídeos de sus violaciones	05/10/2024	ABC

En total, el número de notícies analitzades és la següent:

Notícia	La Vanguardia	ABC	Total notícies sumades
Alcàsser	12	5	17
Maria de los Àngeles Palomares	1	2	3
Nagore Laffage	2	4	6
La Manada	4	9	15
Gisèle Pélicot	7	7	14
	26	27	55

3.7. Indicadors

Per tal de poder analitzar les notícies i donar resposta a les hipòtesis i les preguntes d'objectius, he seguit un conjunt de variables sobre les que fer l'anàlisi. Les variables escollides serveixen per fer un anàlisi qualitatiu que permet veure en detall quina ha sigut l'evolució del tractament de casos de violències sexual durant els últims 30 anys.

Indicadors generals

- Es tracta la violència masclista com una violació dels drets humans?
- Es victimitza la dona?
- Es busca justificar a l'agressor?
- Quantes veus expertes hi ha?
- Es parla de violació, agressió o, de relació sexual no consentida?
- Apareix el nom de la víctima?

Titular de la notícia (subtítol inclòs)

- Apareix el terme "presumpte"?
- Utilitza adjectius subjectius?
- Fa servir metàfores per parlar de l'agressió?

Cos de la notícia

- Es tracta a la dona com a un subjecte passiu o actiu?
- Hi ha contextualització prèvia? (Antecedents i processos seguits per la víctima, per exemple).
- Apareix el terme "víctima"?
- Apareix el terme "presumpte"?
- S'exposen detalls morboses? És una notícia sensacionalista?
- Es justifica a l'agressor? (S'atribueix la causa a factors externs com les drogues, l'alcohol...)
- Utilitza adjectius subjectius?
- Qüestiona el comportament o les accions de la víctima en el moment de l'agressió?
- Hi ha un ús de fonts intranscendents? (familiars, veïns o veïnes...)
- Hi ha un ús de fonts expertes?
- Hi ha un abús del dubte ("suposada desaparició", "suposada agressió")
- Es parla de consentiment?

Imatge de la notícia

- Es respecta la intimitat de la dona?
- Hi ha una intenció emocional i/o morbosa?

4. Anàlisi dels casos

En aquest apartat explico els casos analitzats durant el treball. L'anàlisi més extensa consta en paper i cada notícia té una fitxa individual amb tots els indicadors esmentats anteriorment. Aquestes fitxes han sigut entregades en paper a la tutora i revisora del treball perquè en puguin tenir constància de tot l'anàlisi fet. Al finalde ca

4.1. Míriam García, Desirée Hernández i Toñi Gomez

Miriam, Toñi i Desirée eren tres adolescents del municipi valencià d'Alcàsser que van desaparèixer la nit del 13 de novembre del 1992. Les tres joves anaven de camí a una festa que se celebrava a una discoteca de Picassent, una localitat a pocs quilòmetres de distància del seu poble. Per dirigir-se fins allà van decidir fer autostop i en aquell moment va ser quan ningú les va tornar a veure.

A partir d'aquell moment, trobar-les es va convertir en la prioritat de gran part de la societat d'Espanya, que ja estaven informats del cas degut a la informació que s'havia difós per tots els mitjans de comunicació generalistes. No es va saber res de les tres adolescents fins 75 dies després, concretament, el 27 de gener del 1993 va ser quan es van trobar els cadàvers de les noies a una fosa del Barranc de la Romana, proper al pantà de Tous, que més tard es va descobrir que van ser segrestades, violades, torturades i assassinades.

Un tros de volant de la Seguretat Social al nom de Enrique Anglés llevortar els investigadors a buscar al seu germà Antonio Anglés i al seu company Miquel Ricart. El segon va ser detingut immediatament i en la primera declaració va confessar el rapte de les noies u la seva participació en els crims. Per aquest mateix motiu va complir vint anys de presó va quedar en llibertat. En canvi, la situació amb Antonio Anglés va fugir i les forces de seguretat el van buscar des del descobriment dels cadàvers. Avui en dia no se sap si va aconseguir arribar al seu país d'origen, el Brasil ni si està viu o mort ja que mai s'ha trobat el seu cadàver.

El juny del 2022, el mateix jutjat va ordenar dur a terme nous anàlisi d'ADN a la roba interior de les noies assassinades i altres restes trobats en diferents escenaris relacionats amb aquest succés. Alguns dels exemples poden ser la catifa que es

trobava als llocs dels fets. El 20 de desembre del mateix any, els Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana de Barcelona van detenir a Miguel Ricart a un narcopís del barri del Raval en el qual es va trobar cocaïna, heroïna i haixix.

El cas Alcàsser encara és obert actualment, però prescriurà l'any 2029. La Policia Nacional, concretament la Sección de Localización de Fugitivos de la judicial, manté oberta una operació per trobar a un dels fugitius més buscats en tot el món.

Entrant en detall de les notícies analitzades, el conegut com "El crim d'Alcàsser" presentava els fets amb un to molt sensacionalista, fent de les escenes posteriors a la tragèdia un relat amb tot de detalls morbosos. A més, durant aquest primer cas moltes de les fotografies que acompanyen a algunes de les notícies eren dels familiars plorant desconsoladament o les amigues de les joves assassinades. Un fet que també cal destacar és el qüestionament cap a la realitat dels fets, és a dir, cap a qui ha comès el crim i les accions que va cometre. En aquest mateix cas, de les 15 notícies analitzades, només en 4 es parla de la violació que van patir les víctimes, tres van ser publicades al diari La Vanguardia i 1 a l'ABC. A tot això cal sumar que, el primer indicador general de l'anàlisi realitzada sobre el tractament de la violència masclista com una vulneració dels drets humans, i això no es troba en cap de les notícies del cas analitzades en aquest treball.

Un dels titulars que més va captar l'atenció del cas de Miriam García, Desirée Hernández i Toñi Gomez va ser el de "Enrique no está bien de la cabeza", publicat pel diari La Vanguardia el 30 de gener de 1993. En aquesta notícia parla de la salut mental dels dos inculpats pel crim, a més, la fotografia que l'acompanya és de la mare dels acusats amb els seus dos altres fills. Peces periodístiques com aquestes, al llarg de tota l'anàlisi han deixat d'existir i ja no hi ha una justificació tan explícita de les accions comeses pels agressors per motius de salut mental.

Al cas de Miriam García, Desirée Hernández i Toñi Gómez, el terme "presumpte" surt 5 vegades en el total de notícies analitzades. Tot i així, cal remarcar que molta de la informació que es va publicar sobre aquest assassinat va estar basada principalment en el patiment de les famílies i cercles propers de les víctimes i en com va ser la situació més que qui la va generar. Això es pot veure en notícies publicades pel diari

La Vanguardia el 31 de gener del 1993 on parlen del cas com “Alcàsser es un psicodrama colectivo”. Com es comenta a la resposta de la pregunta anterior, sí que es van publicar algunes peces on els protagonistes eren els acusats del crim i es parlava principalment de la seva situació personal i com aquesta podria haver influït en les seves accions. Aquest és el cas de la publicada per La Vanguardia el 30 de gener de 1993 on pràcticament tota la peça es basa en explicar la situació familiar i vital de Enrique Anglés, un dels principals acusats del crim “Cuenta que su hermano está bajo tratamiento médico desde hace años y que “el médico le pincha una vez al mes””.

En el cas de Míriam García, Desirée Hernández i Toñi Gómez es fa un ús de fonts intranscendents, ja que la cobertura mediàtica va ser marcada pel sensacionalisme i l'exposició constant del patiment de les famílies i gent propera a les víctimes. Només en una de les notícies analitzades ens trobem amb una quantitat considerable de fonts expertes que, cal destacar, tot són homes. És el cas de la notícia publicada pel diari de La Vanguardia el 29 de gener del 1993 i algunes de les fonts són membres de la Guàrdia Civil, delegats del Govern, catedràtics de medicina legal, doctors, directors de l'Institut Forense de València i fiscals.

Els primers casos analitzats van ser els que van marcar més la diferència amb la resta, sobretot, el cas d'Alcàsser el 1992. Les imatges de les nenes van ser difoses per tots els canals de televisió i diaris en paper a causa de la denúncia per desaparició dels pares de les víctimes. Va començar a ser diferent quan es van trobar els cossos de les víctimes i es van començar a fer les autòpsies. Va ser en aquest moment en el qual es van donar molt detalladament com es trobaven els cossos i com va ser la violació i assassinat de les víctimes.

SUCESOS: Tragedia en Alcàsser

El horror estaba muy cerca

Los vecinos de Alcàsser descubren con pavor que la crueldad que se llevó a sus niñas anidaba junto a su pueblo

IRU ROVIRA
Enviado especial

A la espera de que llegaran los féretros de Miriam, Antonia y Desirée, los vecinos de Alcàsser deambulaban ayer por las calles del pueblo perseguidos por una nube de periodistas que han invadido literalmente esta pequeña población y que compiten por explicar lo que nadie puede explicar.

Nadie se lo puede explicar porque, hasta hoy, la mayoría de los vecinos, familiares y amigos de las tres adolescentes asesinadas, confiaban en un desenlace que situara a las víctimas en un paisaje alejado de la comarca.

Durante los 75 días que han transcurrido desde que las tres niñas desaparecieron misteriosamente camino de la discoteca Coolor de Picassent se han barajado múltiples hipótesis y conjeturas, pero las que más hablan cuajado aquí eran las que las tres niñas eran en manos de alguna red de trata de blancas, o en poder de alguna organización dedicada al comercio de órganos.

El programa "Quién sabe dónde", de TVE, llegó a tener en su edición dedicada a este caso una audiencia de ocho millones de personas, y ahora, ahora que los asesinos parece que pueden vivir cerca de los domicilios de las víctimas, ahora que los hechos nos alejan de las fantasías y nos sitúan en un entorno—y en una mente—conocida, familiar, a los siete mil vecinos de Alcàsser se les ha hundido el mundo.

—Nunca esperaba que aparecieran muertas aquí al lado—, dice Esther.

El último testigo

Esther, de 14 años, es la última amiga que las vio con vida. Aquel trágico 13 de noviembre de 1992, Esther tenía que ir con las tres chicas a la discoteca de Picassent, pero se quedó en casa porque estaba enferma.

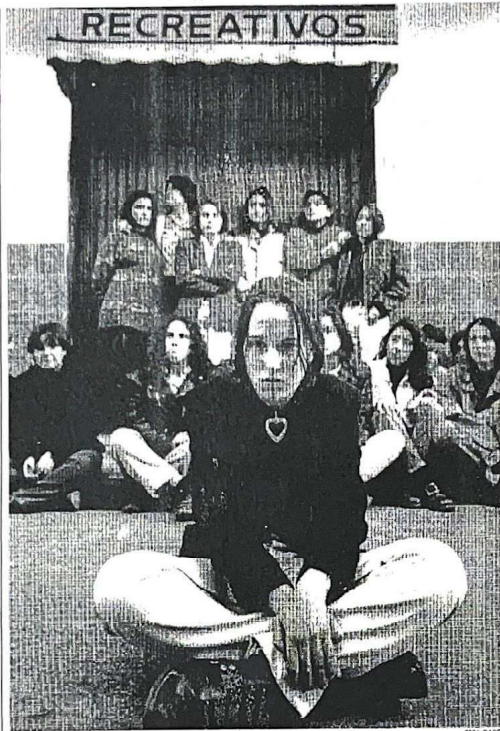
—Esto me salvó la vida—dice—. Por la mañana Desirée estuvo en mi casa, y luego cuando me volvería por la tarde o que nos veríamos en los recreativos Zass. Por la tarde yo fui al ambulatorio para que me dieran una inyección y luego, a las siete, vinieron a casa. Recordó que Miriam dijo que nos quedaríamos a jugar a algo.

—Si nos hubiéramos quedado...

Esther está hecha polvo. La acompañan sus amigas Ana, Melina y Amaia, que eran del mismo grupo que las víctimas. Salían juntas todos los fines de semana, se reunían en los recreativos Zass y este verano se hartaron de hacer autosopos.

—Ibamos a Silla, donde tenemos unos amigos, o a la discoteca. Siempre nos desplazábamos en autobús.

Discuten entre ellas sobre si hubieran subido en un coche ocupado por tres o cuatro personas, y, aunque Amalia dice que no, Esther

LAS AMIGAS. Esther tenía que ir a Picassent con Miriam, Antonia y Desirée después de encontrarse con ellas en los recreativos Zass. Una enfermedad la retuvo en casa y le salvó la vida. Ahora, a ella y al resto de sus compañeras les queda sólo el dolor y los paisajes que compartieron

recuerda que ella sí lo hizo en alguna ocasión. De hecho, la última persona que vio con vida a las tres jóvenes fue una mujer de Picassent, que las vio subir en un coche blanco en la carretera que va a la discoteca.

Según esta mujer, en el coche había tres o cuatro personas. Este dato es fundamental para la investigación, pues casi todos coinciden en que si las víctimas no hubieran coinci-

do a los ocupantes del vehículo, no hubieran subido, y más cuando ya se encontraban muy cerca de la discoteca.

—Yo, desde luego—dice Ana—, nunca le subido con más de dos personas.

Pero Esther introduce la duda:

—Bueno, yo sí lo he hecho alguna vez. Especulan las amigas de las víctimas sobre lo que hubiera podido ocurrir. Y todas coinci-

den en que ante algún tipo de amenaza o coacción se hubieran violentado, hubieran intentado huir.

—Quizás se defendieron—dice Melina—, hubo violencia, un accidente con una de ellas y luego mataron a las otras dos porque las conocían.

Paseamos con las amigas de Miriam, Antonia y Desirée por las calles de Picassent. Nos llevan hasta los recreativos donde solían reunirse. Una de las amigas canta en voz baja la canción que ha compuesto Juan, un amigo de las víctimas. En un lugar de este mundo cruel—canta— todo cambió y algo sucedió, mis tres amigas...

Ana empieza a llorar.

—Que les cojan y les hagan lo mismo o peor, dice Esther.

Las amigas se abrazan y lloran y dicen que no entienden nada, que vaya mierda, que quién se podía esperar este final, que siempre habían tenido esperanza, que todo se ha acabado.

—¿Os da miedo que los asesinos puedan ser conocidos?

—Mucho—dice Esther.

Los amigos de Silla

Las amigas de las víctimas han sido interrogadas durante estos 75 días sobre sus conocidos y la gente con la que se relacionaban. Y Silla, donde precisamente ayer se produjeron dos detenciones, es la población a la que más se desplazaban las chicas, aunque nada quieren decir ahora sobre sus amigos.

Como dato contradictorio, está la identificación del coche al que subieron las víctimas, y que en un principio se decía que podía ser un coche grande aunque ahora parece que puede ser un utilitario. Y, utilitarios blancos, en los círculos de conocidos en Silla hay, al menos, uno.

La plaza del Alcàsser es, cuando escribimos estas líneas, un plato. Los periodistas compiten por lanzar las ondas con el dolor de todo el pueblo. Circulan rumores de que la Guardia Civil ha detenido a tres sospechosos, pero el silencio sobre la investigación es total, aunque todo indica que han participado más de una persona, que conocen perfectamente la comarca, que probablemente conocían a las víctimas, que el crimen ocurrió la misma fecha de la desaparición.

Sorprende a algunos que hasta la aparición de los cadáveres la investigación no haya insistido más en la posibilidad de que los asesinos fueran de la comarca, y se discute en las calles sobre la justicia, sobre el castigo y la pena de muerte, sobre lo que merecen los asesinos. Que les maten. Que les hagan sufrir, dice la mayoría.

Carlos, de 18 años, pregunta:

—¿Sirve de algo pagar con la misma moneda?

Y nadie sabe qué contestar.

Tampoco nadie sabe porque pasan estas cosas.

CONDOLENCIAS

Los padres de las tres adolescentes asesinadas de Alcàsser recibieron ayer numerosos telegramas de pésame, entre ellos los de los reyes de España y del presidente del Gobierno, que

se sumaron al dolor de esta localidad valenciana, sumida en la consternación por la muerte de Miriam, Desirée y Antonia. También manifestaron su solidaridad con las familias de las

víctimas el presidente de la Xunta de Galicia, Manuel Fraga, y el líder del Partido Popular, José María Aznar, y el arzobispo de Sevilla, monseñor Amigo.

REYES DE ESPAÑA. Los reyes Juan Carlos y Sofía enviaron un telegrama de pésame a los padres de cada una de las tres adolescentes de Alcàsser que aparecieron muertas el miércoles. El texto de los telegramas es el siguiente: "La Reina y yo, como toda España, estamos consternados por la tragedia que ha sufrido su familia con la pérdida de (nombre de cada adolescente), desgraciadamente confirmada tras tantos días de angustia e inquietud. Pedimos a Dios los otorgue su consuelo y le enviemos nuestro pésame afectuoso, que le rogamos transmita a su esposa e hijos"

FELIPE GONZÁLEZ. El presidente del Gobierno se interesó a última

hora de la mañana de ayer por la situación de los familiares de Miriam, Desirée y Antonia. Felipe González habló por teléfono con la teniente de alcalde de la localidad valenciana, Carmen Soler, y se interesó "como padre" por los familiares al tiempo que lamentó la desgracia que supone la muerte de las adolescentes. Los padres viajaron a Madrid el pasado mes de diciembre para entrevistarse con Felipe González, quien entonces les expresó su solidaridad y apoyo

JOSÉ MARÍA AZNAR. El presidente del Partido Popular transmitió al alcalde de Alcàsser, Ricardo Gil, su pesar y el de los militantes del PP por la muerte de

las tres niñas naturales de la localidad. Aznar, que ayer se había reunido con los dirigentes del PP en la Comunidad Valenciana, comenzó su rueda de prensa trasladando a los padres de las niñas un sentimiento de profunda impresión y pesar por la aparición de los cadáveres. El líder popular manifestó su repulsa "por esta circunstancia tan espeluznante e impresionante para toda España" y su esperanza de que el autor o los autores del crimen sean detenidos y juzgados rápidamente

MANUEL FRAGA. El presidente de la Xunta de Galicia envió un telegrama al titular de la Generalitat valenciana, Joan Llerma, en el que transmitía a esta

comunidad la condolencia del pueblo gallego por el asesinato de Miriam, Desirée y Antonia. En su mensaje, Fraga solicitaba a Llerma que transmitiera el pesar de los gallegos por este suceso a los familiares de las adolescentes

MAGDY MARTÍNEZ SOLIMÁN. El director general del Instituto de la Juventud, Magdy Martínez Solimán, declaró ayer que el suceso de las tres adolescentes halladas muertas en Valencia no debe provocar el nerviosismo y la intranquilidad que lleven a una restricción de las libertades de los jóvenes. "Hay que prevenir reacciones que no ayudarían a solucionar el problema", dijo el director general, quien señaló la

necesidad de evitar caer en actitudes violentas dentro de la sociedad como consecuencia de estos sucesos, "ni tampoco caer en una psicosis colectiva de los jóvenes o el pánico a salir de casa"

ARZOBISPO DE SEVILLA. El arzobispo de Sevilla, monseñor Carlos Amigo Vallejo, mostró su solidaridad con las familias de las adolescentes. Para monseñor Amigo su sentimiento era "no sólo de solidaridad y acompañamiento, sino una llamada grandísima a la responsabilidad, pues ha sido una agresión además de a las familias de las víctimas, a todos los que nos sentimos afectados por los hechos"

- ANÀLISI

Indicadors generals

- NO es parla de violació
- NO es víctima la dona
- NO es justifica l'agressor
- Cap veu experta.
- NO parla de violació ni agressió.

Títol + subtítol

- NO "presumpte"
- NO adj. subj.
- NO metàfores
- NO nom de les víctimes.

Cos de la notícia

- NI passiu ni actiu
- NO context prèvia. Només explica com les nenes ja havien fet auto-stop algun altre cop.
- SI, el terme víctima apareix 4 cops.
- NO apareix "presumpte".
- SI és una notícia sensacionalista, exposa a les amigues i com "ploren".
- NO es justifica a l'agressor.
- NO qüestiona el comportament de la víctima.
- SI fonts antrascendents, les amigues i les veïnes.
- NO fonts expertes
- NO abus de dubte.
- NO consentiment.

4.2. Maria de los Ángeles Palomares

Aquest cas és el més breu de tots i el que menys recorregut i ressò ha tingut als mitjans de comunicació. El cas de la Maria de los Ángeles es va donar el 1999.

La víctima va anar de festa a celebrar la nit de Carnaval amb la seva tieta i amigues seves. Va prometre als seus pares que tornaria a l'endemà, a primera hora del matí, però mai va tornar. Poques hores després de la seva desaparició, va aparèixer el seu cotxe en flames i els bombers van haver d'apagar el foc. Com els seus pares ja havien denunciat la desaparició de la jove a les 7 del matí, les autoritats van seguir investigant arrel de l'aparició del vehicle.

Unes hores més tard els bombers van rebre un avís del propietari d'una finca propera a El Fondo de que havien trobat un cadàver que resultava ser de la jove desapareguda aquell matí. Segons les investigacions que es van dur a terme, Maria de los Ángeles va ser agredida sexualment i assassinada a una sèquia a uns 30 quilòmetres de Santa Pola. Pel que fa a l'autor dels fets, tot apunta al fet que va ser un sol individu i que, pel seu modus operandi, no era el primer cop que cometia un crim d'aquesta magnitud.

Un cop analitzem el cas d'Alcàsser esmentat en detall abans, ens trobem una cobertura amb característiques a nivell de detall, en molt menor escala perquè el cas no va tenir tant de ressò, amb l'assassinat de Maria de los Ángeles Palomares, al 1999. En aquest cas es tracta la desaparició i mort de la víctima d'una manera menys detallada, però, tot i això, es continua explicant molt acuradament com es trobava el cos de la noia. A més, també es parla de l'agressió que va patir la víctima, igual que en algunes de les notícies del cas del 1992.

En aquest cas, el terme "presumpte" només apareix en una de les tres notícies analitzades. El terme de "víctima" sí que surt molts més cops i des de la primera notícia es parla d'agressió sexual i violació de la jove abans de ser assassinada. Pel que fa a les fotografies, no podriem qualificar-les com "sensacionalistes" ja que en les dues notícies que contenen fotografia és la mateixa. En la imatge es veuen agents de la policia en la sèquia a on es va trobar el cos de la víctima.

Per últim, no hi ha cap ús de fonts ni expertes ni intranscendents a cap de les

notícies analitzades. Els fets es relaten segons van anar sortint els informes policials i no es van buscar opinions ni testimonis de familiars o membres del cos policial.

Encuentran el cadáver de una joven horas después de denunciarse su desaparición

No se descarta que fuera víctima de una agresión sexual

Alicante. S. Córcoles

La Policía Judicial de la Guardia Civil de Alicante investiga el asesinato de María Ángeles Pomares Cuesta, de 25 años, cuyo cadáver fue rescatado de una acequia por los Bomberos de Elche a las once de la noche del pasado domingo. El cuerpo sin vida de la joven estaba en parte sumergido en el agua y tenía la ropa desgarrada. Además, presentaba hematomas en la espalda. Su familia había denunciado su desaparición horas antes.

El cuerpo sin vida de la joven fue encontrado por el propietario de un coto de caza lindante con el paraje natural «El Hondo», un humedal situado en la confluencia de los términos municipales de Elche, Santa Pola y Crevillente, en el sur de la provincia de Alicante.

El cadáver tuvo que ser recuperado de la acequia El Collat por un cabo y tres funcionarios del Cuerpo de Bomberos. Una buena parte del cuerpo estaba sumergido.

Pero había otros datos significativos: la víctima tenía la camisa desgarrada y los pantalones bajados, según ha podido saber ABC.

Sin restos de sangre

La primera inspección ocular reveló que el cuerpo de María Ángeles Pomares Cuesta no presentaba heridas incisivas ni restos de sangre, por lo que todo parece indicar que su muerte sobrevino por estrangulamiento o asfixia, probablemente tras haber sido sumergida en el agua por su asesino.

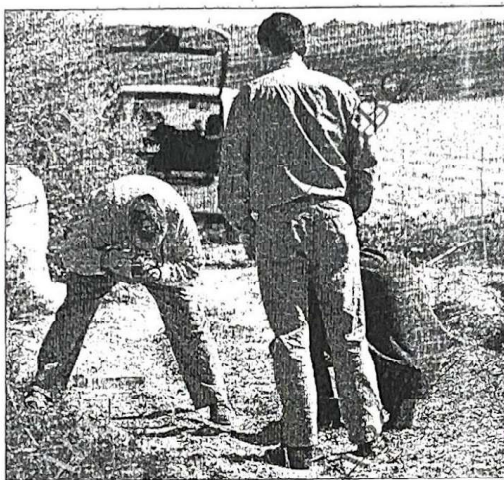
El automóvil utilizado frecuentemente por esta joven, un Volkswagen Polo, de color blanco, matrícula de Alicante, apareció a unos 25 kilómetros de este punto, en el término municipal de Santa Pola. El coche estaba calcinado, en una zona boscosa, en concreto un pinar, cercano al faro de esta ciudad turística, en el paraje conocido como «Bancal de Arena».

La joven era natural de Elche, aunque residía con su familia en Santa Pola, en cuyo acuartelamiento de la Guardia Civil se presentó la denuncia por su desaparición a la una y media de la tarde del pasado domingo, según los datos facilitados a este periódico por fuentes próximas a la investigación.

Su familia la esperó durante toda la noche del sábado y, ya muy alarmada por su excesiva tardanza, comunicó los hechos de forma oficial a la Benemérita para que tratara de localizarla.

La reconstrucción de las últimas horas de vida de María Ángeles la sitúa la noche del sábado en la fiesta de los Carnavales, en Santa Pola, junto a unos amigos. En ese ambiente desenfadado podría haber conocido a algún desconocido y el grupo se habría disgregado posteriormente.

El titular del Juzgado de Ins-

Los encargados del caso, en la inspección del lugar del crimen

trucción número 2 de los de Elche se ha hecho cargo de las diligencias abiertas por el crimen y ha decretado el secreto del sumario, lo que hace que no se hayan facilitado demasiados detalles sobre lo ocurrido.

Sin embargo, no habría que descartar que la joven fuera conducida de forma voluntaria

Una mujer ayudó a su pareja a que violara a una joven

Valladolid. D. C. L.

Una joven denunció haber sido objeto de una agresión sexual en el interior de un coche, en las afueras de Valladolid, por parte de un hombre al que una mujer ayudó en su ataque. El presunto autor de los hechos ya ha sido detenido por efectivos de la Policía.

La joven relató en su domicilio a la Policía, en medio del lógico nerviosismo, que había sido víctima de una agresión sexual por parte de un hombre que, según dijo, en esos momentos se encontraba en un bar próximo, pero en el que no fue localizado por los agentes.

Tras la asistencia facultativa, ya en las dependencias policiales, la joven indicó en su denuncia que un hombre y una mujer, con quienes había coincidido en una discoteca, le propusieron seguir tomando más consumiciones en otros establecimientos.

La denunciante aseguró que, al negarse a ello, fue obligada a ir hasta donde se encontraba un

coche, en el que fue introducida a la fuerza y, posteriormente, llevada a una zona de las afueras de la ciudad.

En el mismo turismo, según el relato de la joven, el hombre, propietario del vehículo, consumó la agresión sexual, mientras la mujer le sujetaba y le hacía objeto de todo tipo de tocamientos libidinosos.

Como presunto autor de la violación la Policía detuvo poco después a un hombre, cuya identidad corresponde a las iniciales M.G.B., de 38 años, quien fue puesto a disposición del Juzgado de Guardia de Valladolid.

Mientras, continúan las investigaciones.

En una acequia

- La desaparición de María de los Ángeles Pomares Cuesta fue denunciada por su madre a la una y media de la tarde del domingo, al no regresar a casa tras salir el sábado por la noche.

- Natural de Elche, de 25 años, y residente en Santa Pola, la joven asesinada era una persona delgada y tenía el cabello castaño.

- El dueño de un coto de Crevillente fue quien halló el cadáver en una acequia.

- El cuerpo sin vida de la víctima presentaba señales de violencia. Tenía la camisa rasgada y los pantalones bajados.

o violenta desde la fiesta hasta los parajes solitarios de «El Hondo», donde se habría producido, primero, una agresión sexual y, posteriormente, el asesinato de la joven.

Un solo autor

El agresor o agresores -todo indica, al menos en principio, que se trató de un único individuo- habría intentado deshacerse del cadáver arrojándolo a la acequia y se habría alejado del lugar en el propio coche de la víctima, que ocultó en una zona boscosa y que finalmente quemó para no dejar huellas que pudieran incriminarle. En cualquier caso, la forma de actuar del asesino hace pensar que se trata de un hombre de cierta sangre fría que, quizá, ya ha cometido otras agresiones.

En este sentido, los responsables de la investigación hacen gestiones en torno a personas que cuentan con antecedentes por delitos contra la libertad sexual.

Ayer se practicó la autopsia al cadáver, si bien no trascendieron sus resultados. No obstante, parece lógico pensar que se han tomado muestras del cadáver de la víctima que ahora serán analizadas. Los resultados de estas pruebas confirmarán de forma definitiva si hubo agresión sexual y si ésta llegó a consumarse.

Mientras tanto, los agentes encargados del caso se entrevistaban ayer con los amigos de María Ángeles Pomares que estuvieron el sábado por la noche con ella por si podían aportar una descripción de la persona con la que se la vio por última vez. Sus testimonios podrían ser fundamentales para una pronta resolución del crimen.

Asimismo, los expertos de Policía Científica del Instituto Armado analizaban ayer minuciosamente el coche de la víctima, ya que a pesar de haber sido quemado es posible que encuentren determinados vestigios que aporten datos claves en el desarrollo de la investigación.

Indicadors generals

- Es parla de "llibertat sexual",
- NO
- NO
- Cap veu experta
 - violació / agressió sexual

Titular de la notícia

- NO presumpte
- NO adj. subj.
- NO metàfores
- Aproxar el nom al subítol

Cos de la notícia

- Però?
- NO context prèvia
- SI terme "víctima", 4 caps
- NO "presumpte"
- Bueno, una mica de detalls morbosos sí.
- NO justific. agressor
- SI, hi ha un moment que remarca molt que ella està de festa.
- NO adj. subj.
- NO fonts envascaduts
- NO fonts exp.
 - NO aguts dubte
- NO casementat.

4.3. Nagore Laffage

Nagore Laffage era una noia de 20 anys que l'any 2008 va anar a celebrar la festivitat de Los Sanfermines a Pamplona. Aquell 7 de juliol de 2008 José Diego Yllanes va intentar mantenir relacions amb la jove, i després de la negativa de Nagore, la va matar. El cadàver es troba a un paratge de bosc de Orondritz, a uns quilòmetres de Pamplona. L'assassí va ser detingut poques hores després i va reconèixer ser l'autor dels fets. Algunes de les conclusions del jurat van incloure que Yllanes va entendre "erròniament" que Nagore Laffage volia mantenir relacions amb ell. A més, el mateix jurat també apel·len que la jove va interpretar les intencions de qui llavors era doctor com una agressió sexual o violació i va amenaçar-lo amb una denúncia i la fi de la seva carrera. Yllanes després d'aquesta reacció de la jove la va apallissar i la va acabar matant.

No va ser fins al 2 de novembre de 2009 quan va començar el judici del crim, i el 13 de novembre del mateix any el jurat popular va emetre el seu veredict. La sentència considera a Yllanes culpable d'homicidi, que no d'assassinat com demanava la família de la víctima, amb quatre atenuants. A més, se'l condemna a 12 anys i 6 mesos de presó.

Passats uns mesos, el 16 de març de 2010, el Tribunal Supremo de Justicia de Navarra denega els recursos que presenten les acusacions populars i la particular. El mateix any, el 27 de desembre el mateix tribunal torna a denegar els recursos, en aquest cas, de la defensa i ratifica la condemna per homicidi, amb això s'acaba el procés judicial.

Vuit anys després, el 7 de març de 2018, l'autor del crim, José Diego Yllanes, té accés a la llibertat condicional.

En aquest episodi les notícies publicades van ser més enfocades a la denúncia en contra de la violència masclista en festivitats com són els Sanfermines i a tot arreu. A més, també es van publicar menys peces periodístiques donant detalls de l'agressor i les seves circumstàncies vital. Tot i això, a una notícia publicada al diari ABC el 14 de novembre del 2009 s'explica alguns dels atenuants que es van tenir en compte per part dels jutges a l'hora de portar el cas. "Los nueve miembros del jurado

tuvieron en cuenta cuatro embriagantes: embriaguez, confesión, reparación del daño y arrebató”. Un any més tard, quan el Tribunal suprem va confirmar la sentència de 12 anys, el mateix diari generalista publicava el dia 28 de desembre de 2010 “Encuentro apasionado. Según el jurado Nagore interpretó la violencia del médico como un intento de agresión sexual y la amenazó con destruir su carrera” i afegia: “En una reacció airada, le tapó la boca, la golpeó, la asfixió, quiso despedazarla y luego se deshizo del cadáver”. Aquestes afirmacions donen a entendre al lector, d’una manera implícita, que la víctima va malinterpretar malament les coses i, per tant, la reacció de l’agressor va ser així.

Sobre els casos de Nagore Laffage, Diego Yllanes, qui la va assassinar, va ser presentar sempre com l’únic culpable, ja que ell mateix va confessar el crim. És per això que en les notícies analitzades d’aquest cas no trobem el terme “presumpte”.

Si ens fixem en les fonts, només en trobem testimonis que no aportem informació rellevant pel cas. En les notícies analitzades les principals cites són de la mare de la víctima expressant quina és la seva opinió sobre la sentència de l’assassí de la seva filla. L’únic que sí que hi ha de font oficial són citacions textuais extretes de les sentències i de la informació que dona el poder judicial o membres del cos policial encarregats del cas.

Un tret a destacar d’aquest cas és la contínua justificació de l’agressor. En la majoria de les notícies analitzades s’utilitza com a justificació dels fets que Yllanes anava begut i que, en un primer moment, la relació era consentida i que degut a la negació de Nagore ell va tenir aquesta “reacció airejada”, com la qualifiquen algunes de les peces llegides.

Pel que fa al dret a la intimitat de la víctima en alguns dels casos es veu vulnerat, ja que es donen força detalls de com va ser l’agressió i l’assassinat de la noia. Sobre les fotografies que acompanyen a les peces periodístiques, en moltes es veu la cara de la víctima, però són cartells de diferents manifestacions portats per les assistents. A més, algunes de les imatges també són protagonitzades per l’agressor, sobretot les que parlen de la sentència del judici.

El jurado popular declara culpable de homicidio al joven que mató a Nagore Laffage

La familia se muestra decepcionada e insiste en que fue un crimen de violencia machista

A. LARDIÉS

PAMPLONA. El jurado popular encargado de juzgar el caso declaró ayer culpable de un delito de homicidio, con la agravante de abuso de superioridad, a José Diego Yllanes por la muerte de la joven Nagore Laffage el 7 de julio de 2008 en Pamplona. Los nueve miembros del jurado tuvieron en cuenta cuatro atenuantes: embriaguez, confesión, reparación del daño y arrebatado. Una decisión que causó cierta sorpresa y que atiza la polémica que está envolviendo el caso.

Desde que hace meses se conoció que un jurado popular sería el encargado de decidir en el juicio sobre la muerte de la joven Nagore Laffage, se esperaba controversia por su decisión. En un principio, algunos temían que los miembros del jurado se dejaran llevar por la crudeza del hecho y la presencia del caso en los medios, de forma que parecía que el acusado, José Diego Yllanes, estaba sentenciado de antemano. Pero ayer la sorpresa fue que ocurrió todo lo contrario, ya que el jurado aceptó prácticamente todas las tesis planteadas por la defensa en el caso.

Los familiares, amigos y vecinos de Nagore no podían ocultar su decepción ante la decisión sobre lo que ellos consideran un vil crimen de violencia machista. Tras cono-

cer el veredicto, la madre de la joven, Asun Casasola, fue rotunda al afirmar sentirse «decepcionada» y considerar que los miembros del jurado «no han estado a la altura». «No me creo lo que ha pasado. No me creo nada. Sólo se le ha creído a él —el acusado—», dijo, para considerar que la muerte de su hija fue un «asesinato «clarísimo»». «No puedo hablar. No lloro porque ya he estado llorando y ahora estoy más entera. No estoy para ir de plató en plató», dijo a los medios. Además, el padre y el hermano de Nagore Laffage abandonaron muy afectados el Palacio de Justicia.

El abogado de la acusación particular afirmó que a partir de ahora analizará el veredicto y se mostró «muy negativamente sorprendido» por la decisión. «La sensación generalizada es que desde el punto de vista jurídico y desde el punto de vista de un ciudadano en este caso ha habido alevosía, eso no lo han contrastado los jurados y vamos a mantener esta postura», informó Ep. El letrado consideró que «hay que seguir peleando» y afirmó que ahora queda «la graduación de la sentencia, y ahí entra la fundamentación del presidente, y sobre esa fundamentación, según como sea, interpondremos el correspondiente recurso de apelación». El letrado fue más allá: «con

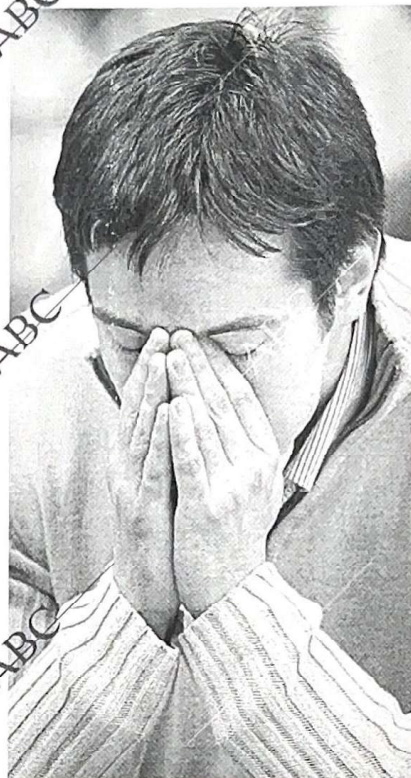
PETICIONES DE PENAS

La inesperada decisión del jurado hizo que las acusaciones cambiasen las peticiones de penas que ahora debe valorar el juez para dictar sentencia.

Fiscal. Anunció que presentará un recurso de apelación y solicitó 12 años y 6 de meses para el procesado.

Acusación particular. Pidió 15 años de prisión por el delito de homicidio, así como 5 meses por un delito de profanación de cadáveres. También anunció que presentará un recurso.

Defensa. Mantuvo la petición de 7 años de prisión y la absolución por el delito de profanación de cadáveres o subsidiariamente, un mes y quince días o una multa de tres meses a razón de seis euros diarios.

José Diego Yllanes, en un momento del proceso judicial

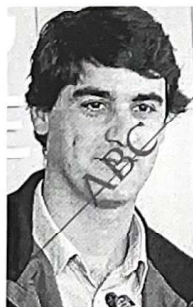
la ley en la mano, esta situación es absolutamente injusta y no ajustada a derecho».

«Sin presiones»

La otra cara de la moneda es la del abogado defensor del acusado. Eduardo Ruiz de Erenchun afirmó que el jurado había actuado de forma «independiente» ante «ciertas presiones que ha habido y se ha dado cuenta de que esto

no es el asesinato que se intentaba vender, es un hecho trágico pero en el que concurren unas circunstancias muy especiales». El letrado señaló a los medios que «es posible» que la decisión sea «polémica», pero indicó que «hay que respetarla profundamente aunque no se comparta». Afirmó que este respeto a la decisión del jurado «sería un ejercicio de civismo por parte de todos y

una forma de apoyar la Administración de Justicia». En cualquier caso, el letrado arguyó que «no hay motivos de alegría, porque no podemos celebrar nada estando Nagore muerta». «No es motivo de celebración ninguna clase de veredicto porque cuando hay una persona que ha muerto en las circunstancias en las que la mató José Diego no es para celebrar nada», dijo.

Jesús de Ubrique

«Ambiciones» contra el terror islamista

Carmen Bazán, madre de Jesús de Ubrique, testificó ayer en la Audiencia Nacional contra seis islamistas acusados de robar en su finca en 2005

J. A.

MADRID. Ante una gran expectación, sobre todo de la prensa del corazón, la madre del torero Jesús de Ubrique, Carmen Bazán, acudió ayer a

la Audiencia Nacional para declarar como testigo en el juicio que se celebra desde el pasado lunes contra seis presuntos islamistas acusados de haber financiado el terroris-

mo yihadista con robos en la Costa del Sol y otros lugares de Andalucía en 2005. Uno de ellos fue el perpetrado en la finca del clan «Ambiciones», en Ubrique (Cádiz).

Visiblemente nerviosa, y acompañada por su hijo pequeño, Víctor, la matriarca del clan consiguió eludir las cámaras de televisión al entrar en la Audiencia, pues lo hizo por la puerta principal y no por la habitual, la lateral, donde estaban congregados los medios. Cuando ya no pudo evitarlos fue a la salida, tras su declaración, cuando

madre e hijo fueron perseguidos por la calle Génova a la espera de que Carmen Bazán contestara a preguntas no sólo relacionadas con el juicio, sino otras tan variopintas como la de si iba a aprovechar su estancia en Madrid para visitar a su nieta «Andrietta».

Respecto a la vista, su declaración apenas duró un par de minutos. Relató que el 6 de marzo de 2005 sufrió un robo en su domicilio en el que le sustrajeron varias joyas tras haber forzado una puerta. Tiempo después pudo recuperar algunas.

ANÀLISI

Indicadors generals

- És paraula de violència masclista, però molt poc.
- Si
- + Si justifica agressor
- 2 fonts experts (Homes).
- No, és paraula de violència masclista.

Titular

- No
- No
- No
- Si.

Cos de la notícia

- Dona directe passiu
- No context prèvia
- No "víctima"
- No "presumpta"
- No detalls morboso.
- Si justifica l'agressor
- No pregunta víctima
- Si, adj. subj.
- ~~No~~ Si: fonts intrascendents (familiars d'ella)
- Si, 2 homes de fonts experts.
- Si hi ha abus de dubte
- No contentment.

4.5. La Manada

A la festa de los Sanfermines del 2016 una noia de Madrid, la matinada del 7 de juliol, denuncia que ha sigut violada per cinc joves andalusos, que més endavant, es descobreix que per Whatsapp són coneguts com “La Manada”. Poques hores després de la denúncia són detinguts. Dos dies després, el 9 de juliol, el jutge ordena l'ingrés a presó sense fiança.

Un mes més tard, el 8 d'agost, es dicta auto processament pels cinc acusats, entre ells un guàrdia civil i un militar. No és fins al 4 d'octubre de 2016 quan el jutge que porta el cas imputa a quatre dels cinc acusats per un altre abús sexual a una jove de 21 anys que hauria tingut lloc el maig de 2016 a Còrdova. El 13 de novembre els cinc acusats es declaren innocents dels delictes d'agressió sexual i contra la intimitat.

L'any següent, concretament el 26 d'abril de 2017, la Sección Segunda de la Audiencia de Navarra decreta l'obertura del judici oral. El 4 de maig és quan el fiscal demana 22 anys i 10 mesos de presó per tots els acusats per delictes d'intimidació, agressió sexual i robatori. A tot això se li suma la petició d'una indemnització conjunta de 100.000 euros pel dany moral causat a la víctima. La defensa de la víctima, però, demana 24 anys i 9 mesos de presó.

No és fins al 14 de novembre de 2017 que la víctima fa la seva declaració durant més de quatre hores. Tres dies més tard, el 17 de novembre centenars de persones es concentren als carrers de Madrid per protestar a favor de la víctima amb pancartes amb missatges com “*Yo sí te creo*” o “*No estás sola*”. El 21 de novembre es veuen per primer cop els vídeos amb les imatges de la violació que els acusats van gravar amb els seus mòbils. L'Audiència de Navarra denega la llibertat provisional que van sol·licitar els cinc acusats.

L'any següent, el 21 de juny de 2018, la Audiencia Provincial de Navarra decreta que la pena de presó que estaven complint els cinc membres sigui eludible si paguen

una multa de 6.000 euros. Finalment, tot i el vot en contra de dos dels cinc membres, el 5 de desembre, el Tribunal Superior de Justicia de Navarra publica la sentència per abús sexual i no per violació.

En les notícies sobre el cas sí que es parla força dels agressors i es detallen algunes coses sobre la professió dels acusats i de la seva manera d'actuar amb les seves amistats. També en aquestes peces periodístiques ens trobem amb un tret diferencial de la resta de casos: a les fotos, els agressors sortien amb la cara pixelada i no hi ha cap foto publicada de la víctima. Pel que fa a la jove, no hi ha cap mena de detall sobre les seves dades personals ni les seves característiques físiques. Això va ser el que va evidenciar la pedagogia que cada cop s'ha anat instaurant més als mitjans de comunicació pel que fa a la intimitat de la víctima. Tot i així, en aquest cas va haver-hi un abús del dubte de l'agressió, és a dir, a moltes de les notícies es posava en dubte la paraula de la víctima i no s'afirmava al 100% que el que havia passat era una agressió sexual. A més, pel que fa a la societat, amb aquest cas conegut popularment com "el caso de La Manada", es van generar moltes mobilitzacions de protesta en contra de la poca creença que va rebre la víctima al principi del judici i va ser arran d'aquesta situació que va néixer el moviment "hermana yo sí te creo" o el hashtag utilitzat a xarxes de "*la manada somos todas*".

L'any 2016 amb La Manada va ser una mica diferent, ja que els agressors van ser assenyalats des del primer moment, es donaven tot de detalls personals de qui eren o què era de les seves vides personals, però la seva cara sempre ha sortit pixelada a les fotos. A més, tot i donar dades personals d'ells, només en la notícia de l'endemà de la violació es van presentar com a "presumptes agressors". Més tard a totes les notícies del cas es posava en dubte que hagués existit una agressió ja que en moltes de les peces analitzades es parla d'una "presunta agresión" o "presunta violación". Uns exemples són algunes de publicacions que es van fer als dos diaris generalistes analitzats, en el cas de La Vanguardia el 5 d'octubre de 2016 es publicava: "Les imatges van ser compartides després en un xat de Whatsapp titulat Manada, el mateix en què el juliol van pujar les imatges de la presumpta violació de Pamplona". A més, l'ABC el 18 d'octubre de 2016 publica: "(...) el caso de la

violación que presuntamente realizaron cinco sevillanos contra una joven de 18 años en la primera noche de los Sanfermines”.

Sobre el dret a la intimitat de la dona agredida, no es va fer pública cap dada personal de la víctima, però sí que es van donar detalls molt concrets de com va ser violada la noia i què li van fer els agressors en el moment de la violació. Això tot i no donar detalls personals d'ella, és una manera de vulnerar la seva intimitat i caure en el sensacionalisme en la difusió de notícies.

Un jutge veu "indefensió" dels acusats de violació a Pamplona

El cas s'ha de reobrir per un error del magistrat instructor

Els processats per la violació múltiple d'una noia de 18 anys als Sanfermines el 7 de juliol.

ADOLFO S. RUIZ
Sevilla

La moneda ha caigut de cara, de moment, per als cinc sevillans acusats d'una violació múltiple als Sanfermines d'aquest any, a Pamplona. L'Audiència de Navarra ha anul·lat la interlocutòria en que un jutge de Pamplona donava per acabada la causa de l'agressió, la mateixa nit del 7 de juliol, a una noia madrilenya de 18 anys en un portal de la capital navarresa. L'Audiència considera que hi ha hagut indefensió dels cinc acusats i ordena al jutge que repari aquesta circumstància.

La decisió de l'Audiència de tornar la instrucció de la causa al jutjat rellueix just un mes després que hagués ratificat la decisió del magistrat de Pamplona de mantenir a presó provisional sense fiança els cinc joves sevillans acusats del fet, entre els quals un guàrdia civil i un militar de la unitat militar d'emergències. En aquell moment l'Audiència

L'Audiència de Navarra adueix que es van continuar tramitant resolucions una vegada remesa la causa

cia va considerar que el testimoni de l'agredida va ser "coherent, contundent i reiterat en els aspectes essencials".

Pel que sembla, la noia va conèixer els sevillans a la festa i, de matinada, ells es van oferir a acompanyar-la al cotxe on dormia. Però pel camí la van ficar en un portal, on tots cinc van abusar sexualment d'ella i van gravar l'agressió amb el telèfon mòbil. Malgrat que la defensa dels processats al·ludeix que les relacions

sexuals van ser consentides, el jutge d'instrucció no concedeix versemblança a aquesta possibilitat, de manera que des del primer moment va ordenar l'emprisonament dels sospitosos, sense fiança. Posteriorment el magistrat ha rebutjat totes les peticions de llibertat provisional de les defenses.

L'Audiència assenyalava que,

Investiguen un dels encausats per una altra agressió

El jutge degà de Dos Hermanas (Sevilla) investigarà un dels encausats en la violació en grup de Pamplona per una altra possible agressió denunciada per una altra jove. Es tracta d'una denúncia continguda en una ampliació de l'atestat feta per la policia municipal de Pamplona en què s'inclou la comunicació de l'advocat de la presumpta víctima. La noia, després de sortir de festa, "es va despertar sense recordar res i es va adonar que li havien robat les pertinences. Li feien mal el cap i les cames".

Els fets van tenir lloc als voltants de la base militar d'El Coperro (Dos Hermanas), cosa que l'advocat comunicant relaciona amb la presència a la instal·lació militar d'un dels processats en la presumpta violació en grup de Pamplona, ja que "aquell dia estava de servei al cos de guàrdia com a guàrdia de seguretat".

malgrat que el jutge va declarar la finalització del sumari, "ha continuat de facto tramitant-lo posteriorment a la remissió de les actuacions a aquest tribunal i ha dictat diverses resolucions". "Actuant d'aquesta manera, afegeix l'Audiència, s'ha privat les parts del seu dret a rebre una resposta motivada sobre les mateixes", i, així, s'ha produït una situació d'indefensió. Per tot plegat l'òrgan col·legiat torna el sumari al jutge d'instrucció i torna a posar a la seva disposició els cinc processats.

Després d'això, l'instructor ha donat tres dies a les parts perquè puguin proposar noves diligències o aportar els documents que els interessin. El 8 d'agost passat el jutge va decretar el processament de J.A.P.M., J.E.D., A.J.C.E., A.M.G.I. i A.B.F. per cinc delictes d'agressió sexual i un de robatori amb violència.

La defensa dels cinc joves sevillans ha al·ludit des del principi a les dificultats d'accés a la instrucció duta a terme pel magistrat de Pamplona i ha criticat amb vehemència el tracte que els mitjans de comunicació estaven proporcionant als seus patrocinats. Pels defensors, s'ha vulnerat la presumpció d'innocència.

Mentrestant, la jove que va denunciar a Pozoblanco (Còrdova) una altra presumpta agressió sexual, pel que sembla comença per quatre dels implicats, ha sol·licitat que s'investigués en seu judicial els membres del grup de WhatsApp conegut com La Manada, que van rebre missatges dels implicats en els fets. Com en el cas de la violació de Pamplona, els autors es van vantar del que havia passat mitjançant aquest sistema de telefonia i cap dels receptors dels missatges no ho va anar a denunciar davant la policia, una actuació que no és delictiva des del punt de vista penal però sí moralment reprovable.

PANORAMA

Indemnitzats per la passivitat dels mestres davant un 'bullying'

TRIBUNALS ► El jutjat contenciós administratiu número 2 de Tarragona ha condemnat el Departament d'Ensenyament a indemnitzar amb 3.820,83 euros la família d'un alumne de l'escola Pla de Mar de Coma-ruga (Vendrell), que va ser víctima d'assetjament escolar. Segons va avançar dimecres el *Diari de Tarragona*, el jutge considera que l'escola —que depèn d'Ensenyament— no va respondre a

les constants alertes de la mare del menor, i assegura que "no es van adoptar totes les mesures que haguessin estat desitjables", com ara la intervenció del psicòleg del centre o l'activació d'un protocol especial contra l'assetjament escolar. En aquest sentit, el magistrat afirma que "no hi ha dubte" de la relació de causalitat entre la manca d'actuació i les lesions traumàtiques del nen. / ACN

Ribó serà el president dels defensors europeus per un mandat de quatre anys

CIUTADANS ► El Síndic de Greuges de Catalunya, Rafael Ribó, ha estat elegit pels seus homòlegs europeus com a president de la secció europea de l'Institut Internacional de l'Ombudsman. Ribó ja va ser designat per aquest càrrec al gener d'aquest any, però es tractava d'una elecció per un període limitat. Aquesta vegada ha estat reelegit per a un mandat de quatre anys, per

als quals el Síndic de Greuges ha dissenyat un programa que s'haurà de desenvolupar durant aquest període de temps. El pla de Ribó inclou una revisió a fons de la situació dels drets

a Europa, des del punt de vista de la garantia de la democràcia i la lluita per les llibertats, davant fenòmens com la xenofòbia, la crisi de refugiats i l'auge del populisme. / Redacció

El director general de la Policia, Ignacio Cosidó

Cop a la pederàstia amb 56 detinguts per imatges d'abusos greus a nadons i infants

SUCCESOS ► Jubilats, aturats i enginyers informàtics (d'entre 40 i 60 anys) figuren entre els 56 pederastes detinguts per la Policia Nacional per haver distribuït per internet i des de casa seva imatges d'abusos greus a nadons i menors de fins a 9 anys amb l'emparedat d'una comunitat pederasta internacional a la xarxa. Aquesta operació s'ha executat després d'un mig d'investigacions. La majoria de nens i nenes que apareixen als 173 discos durs i més de 600 cedés i deveduts confiscats eren d'origen asiàtic i sud-americà. / Efe

El cub de Rubik perd la seva marca registrada

TRIBUNALS ► El Tribunal de Justícia Europeu va anul·lar ahir el cèlebre cub de Rubik com a marca registrada de la UE, ja que quan se li va concedir no es va tenir en compte la seva capacitat de rotació, un element tècnic que a priori només pot protegir-se amb una patent. Ara l'Equipol haurà d'adoptar una nova resolució sobre la sol·licitud de Sever Towns, l'empresa que gestiona els drets del popular joc. / Efe

López Burniol, premiat per la seva trajectòria notarial

JUSTÍCIA ► El notari de Barcelona Juan José López Burniol va ser guardonat ahir a la nit amb el premi Puig Salellas, concedit pel Col·legi de Notaris de Catalunya. El jurat reconeix López Burniol com un jurista de referència de la primera dècada del segle XXI per la seva vocació i rigor i la seva "àmplia i sòlida cultura humanística que projecta en els camps jurídics i econòmics". / Redacció

ANÀLISI

Indicadors generals

- NO
- NO
- NO
- 1. defensa dels acusats
- Es parla de violació i agressió

Titular

- NO
- NO
- NO
- NO

cos de la notícia

- Dona subj. passiu
- NO context. prèvia
- NO "víctima"
- NO "presumpta".
- NO detalls morboses
- UNA paraula no
- NO, però es diu que "van ser relacions consentides".
- ~~NO~~ ^{Si} adj. subj.
- NO fonts intrascendents
- Si fonts expertes
- NO abusos de dubte
- Si es parla de consentiment.

4.6. Gisèle Pelicot

Aquest cas, tot i fer-se públic el 2024, va començar el 2010. Just aquell any descobreixen a Dominique Pelicot gravant a dones per sota de les seves faldilles utilitzant càmeres ocultes dins d'un bolígraf. Davant d'aquesta situació, és detingut i multat amb 100 euros.

L'any 2011, segons va declarar al tribunal, comença a drogar a la seva dona, Gisèle Pelicot. Una de les declaracions de la dona expliquen com des d'aquell any va patir diverses pèrdues del coneixement inexplicables que a vegades li feien pensar que podria ser alguna cosa més greu a nivell cerebral.

Nou anys més tard, el 12 de setembre de 2020 Pelicot torna a ser detingut després que un guàrdia de seguretat el veies gravant amb el seu telèfon les faldilles de les dones del supermercat. Uns mesos més tard, el 2 de novembre de 2020, la policia es reuneix amb Gisèle Pelicot per parlar-li dels vídeos que han trobat després de l'anterior succés i li diuen que creuen que el seu marit fa anys que la droga i convidant a molts homes perquè la violin. Dos dies després, dues fotos més revelen que l'acusat també va fotografiar a la seva filla, i ell nega les acusacions i els fets.

Després de fer algunes detencions l'any 2021, el 2024 comença el judici. Gisèle Pelicot decideix que el judici sigui públic i refusa el dret a l'anonimat que ofereix la llei a les víctimes d'agressions sexuals i violació. Amb tot això, Gisèle vol crear un precedent i ajudar a fer que la societat canviï la seva manera d'abordar la violació, la seva lluita la deixa clara des del primer moment: vol que la vergonya canviï de bàndol. El 19 de desembre de 2024 Pelicot i alguns dels altres condemnats van rebre les seves sentències, totes superiors a 10 anys.

Les notícies de La Vanguardia i l'ABC sobre aquest cas van ser molt diferents de les anteriors analitzades en el treball. Primer de tot, és en el primer dels casos en el que no es dona cap classe de justificació de les accions de l'agressor, sinó que a més s'expliquen altres denúncies que el mateix Pelicot va tenir anteriors a la del cas que l'ha portat a presó. A més, es menciona molt el consentiment inexistent de la víctima,

ja que ella Gisèle Pelicot no era conscient de tot el que el seu marit li estava fent. En últim lloc, en aquesta cobertura mediàtica del judici, la víctima va demanar en tot moment que tots els processos judicials fossin públics, i fins i tot així, la seva intimitat no ha sigut vulnerada, ja que ella mateixa ha anat marcant els límits i ha encapçalat una lluita molt important que ha anat sorgint durant aquests mesos i el seu lema és “la vergonya ha de canviar de bàndol”

Un cop més, es marca un tret diferencial pel que fa a la resta. En aquest moment cap mitjà de comunicació dubta de la quantitat de violacions que va patir la víctima i no posa en dubte qui va ser qui va començar amb les agressions. A més, no surten fotografies de l'agressor, però es donen detalls de com eren els seus comportaments tant amb la seva família com en altres àmbits socials. Els dos diaris, La Vanguardia i l'ABC, publicaven una notícia amb el mateix titular el 18 de setembre de 2024, quan l'acusat va declarar que deia: “Dominique Pelicot: “Soy un violador, como todos los que están en esta sala””. Amb la publicació d'aquest titular ja s'elimina qualsevol mena de dubte que els lectors puguin tenir sobre la innocència de Pelicot.

En últim lloc, Gisèle Pelicot va ser de totes l'única víctima que va demanar que el judici del seu cas fos totalment públic per poder donar veu a totes les víctimes de violència sexual i deixa'ls-hi clar que no estan soles. Aquest cas ha sigut molt conegut per la valentia de la víctima i la seva manera de voler que la vergonya canviï de bàndol i de demostrar que, tot i la situació que ha viscut, la lluita feminista és més necessària que mai.

creen comedores en los institutos». «Si se instaura la jornada partida y no se crean comedores en secundaria el problema será aún mayor porque los alumnos que vienen de pequeñas poblaciones a un instituto de la zona no tendrían tiempo de ir a comer a sus casas y eso sí generaría un problema importante de conciliación», señala a ABC la presidenta de la Ceapa, María Capellán.

«No entramos a valorar si es mejor jornada intensiva o partida, hay informes que defienden cada una de las opciones. Lo único que decimos que si se instaura la que propone la OCDE debe haber una estructura para que no suponga un problema para las familias», añade Capellán.

Riesgos

Diversas investigaciones han apuntado en los últimos años los posibles riesgos en el alumnado de la jornada intensiva. Una de las más recientes, liderada por el sociólogo Daniel Gabalón de la Universidad de Valencia, revela que este horario impacta negativamente en la salud y el bienestar del alumnado: descansa y come peor, hacen más deberes, dedican más tiempo a las pantallas y les obliga a madrugar en exceso. Según Gabalón, la concentración horaria «aumenta el estrés en el alumnado y «merma sus vidas». Igualmente, el hecho de que los alumnos coman más tarde aumenta el riesgo de que sufran obesidad y sobrepeso.

Pese al esfuerzo de las autoridades educativas por revertir la situación, España sigue sufriendo una tasa de Abandono Escolar Temprano (AET) superior a la media europea, algo que, según advierten los expertos, repercute negativamente en la cohesión social de este alumnado y en las futuras probabilidades de inserción en el mercado laboral. La OCDE puso hace un año el tema sobre la mesa en su informe «Propuestas para un plan de acción para reducir el abandono escolar temprano en España». Una de las propuestas que barajaba para disminuir el absentismo en las aulas era precisamente modificar el horario de clases para niños y adolescentes actual.

Consciente de que en los últimos años en nuestro país este problema se ha agravado, este verano la OCDE lanzó su propuesta de eliminar el horario intensivo para ir a uno partido. La propuesta es avanzar hacia un modelo más flexible, similar al de países como Dinamarca y Portugal.

Según la OCDE, cada centro tendría en su mano la capacidad de adaptar su horario a las necesidades de su comunidad, brindando la posibilidad de integrar actividades extraescolares y proyectos educativos durante la jornada escolar, lo que facilitaría la llegada de estas actividades a familias con recursos más limitados. La idea no es sólo prolongar el tiempo de estudio, sino crear un entorno que permita un aprendizaje más dinámico y diverso, señala la OCDE en su propuesta.

A juicio, 51 hombres que drogaron y violaron a una mujer en Francia

► Su marido la sometió a sumisión química durante 7 años para ofrecerla sexualmente

JUAN PEDRO QUINONERO
CORRESPONSAL EN PARÍS

Ayer comenzó en la ciudad francesa de Avignon el juicio contra un hombre acusado de drogar durante casi una década a su mujer para que la violara desconocidos. Dominique Pélicot (70 años) drogó a su esposa Gisèle Pélicot (67 años) para ofrecer los servicios sexuales de esposa «sonámbula y obediente» en una página web especializada en intercambios sexuales. En total, unos ochenta hombres violaron a Gisèle entre 2013 y 2020, en su propio lecho familiar, en Mazan (Vaucluse), un pueblo de 6.300 habitantes. Una treintena de ellos han desaparecido. El resto serán juzgados junto a Dominique, en un juicio sin precedentes.

Marido y padre ejemplar

Dominique Pélicot estaba considerado un marido y padre de familia ejemplar, con tres hijos que lo «adoraban». Casado desde hacía varias décadas nunca había tenido ningún descaro conocido. Hasta que un vigilante lo descubrió fotografiando la ropa interior de las clientas en los servicios de un supermercado. Ese hallazgo se transformó pronto en un escándalo vertiginoso. La Policía francesa descubrió en el ordenador personal de

Pélicot fotografías de una de sus hijas desnuda, fotografías y videos de su esposa violada por desconocidos, en posiciones de masoquismo duro.

La noticia provocó un escándalo nacional, en su día. Se descubría, con horror, el rostro más afroz de un «hombre normal». El padre de familia «ejemplar» en la paz de fotografiar a su hija desnuda con una óptica lasciva. El marido ejemplar drogaba a su esposa con tranquilizantes y ansiolíticos, vendiéndola como un objeto sexual a los desconocidos que pagaban en efectivo por dar rienda suelta a sus fantasmas.

Pélicot comenzó declarando a la policía que su esposa se negaba a cumplir sus deseos. Y, ante tal distancia, él se dedicaba a fotografiar y filmar cómo los desconocidos violaban a «la mujer de su vida». Entre los cincuenta hombres juzgados junto a Pélicot hay hombres, policías, abogados o médicos, que han preferido guardar silencio: «los frecuentaban páginas web pornoeróticas y se «li-

En el ordenador de Pélicot había fotografías de una de sus hijas desnuda y videos de su esposa en posiciones de masoquismo «duro»

Él se dedicaba a fotografiar y grabar cómo agredían a «la mujer de su vida» al negarse ella a cumplir sus deseos

mitaban» a pagar el precio que les pedía el marido. Sin embargo, dieciocho de ellos se encuentran en prisión preventiva.

Las pruebas irrefutables del caso no dejan ningún margen de duda. Fue Pélicot quien fotografió y grabó imágenes y videos, que oscilan entre lo obscuro y lo repugnante. Madre y hermanos se han querrellado contra el padre, dispuestos a convertir el proceso en un caso ejemplar.

Sin recuerdos de los abusos

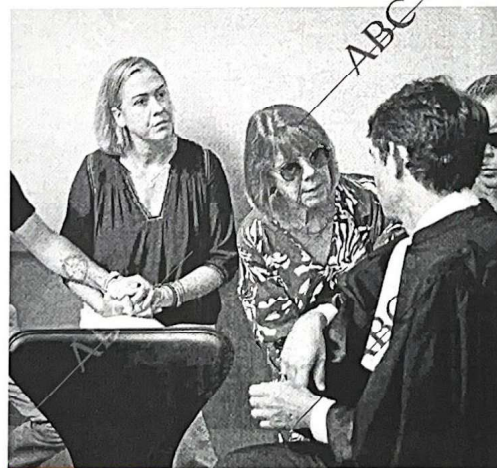
Gisèle Pélicot no guarda ningún recuerdo directo de los abusos y violaciones que sufrió durante varios años. Ella «vivirá por primera vez, en diferido, las violaciones que sufrió durante diez años», explicó Antoine Camus, uno de los abogados, que defiende también al resto de la familia.

A pesar de que Gisèle no recordaba sus abusos, estos estaban presentes en su cuerpo y forma de ser: un ginecólogo descubrió heridas en su ano y vagina, pero nadie deseó hacer investigaciones particulares. Familiares y amigos también habían advertido en ella comportamientos «extraños», pero nadie le concedió una importancia particular. Llevaba años perdiendo peso y peso. Empezó a olvidar días enteros y a veces parecía estar en trances oníricos. Incluso sus hijos tenían que tuviera alzheimer.

Las drogas que utilizaba el esposo tenían efectos inmediatos y dejaban a la esposa en un estado de sonambulismo, mero «objeto carnal» para una «clientela» de hombres «sedientos» de «emociones fuertes», tarifadas a bajo precio.

Caroline, la hija, confesó, en su día, el espanto del descubrimiento: su propio padre la fotografiaba, desnuda, como un «objeto lascivo». Y, sin prisas, pero con determinación, inició una campaña de información y denuncia, con el fin de ayudar a niños, hijos y esposas víctimas de posibles casos semejantes. Los datos, delitos y crímenes están sólidamente documentados, pero el proceso puede durar cuatro años. Los abogados que defienden al marido y los agresores sexuales han presentado un interminable rosario de recursos llamados a prolongar jurídicamente un caso siniestro y ejemplar en su sordidez.

La víctima declarará el próximo jueves, mientras los magistrados interrogarán a su exmarido, que se dice listo «para afrontar a su esposa y su familia», según afirmó su abogada Béatrice Zavarro, el 10 de septiembre. Tras su detención, la unidad de casos sin resolver implicó al acusado en otros dos, un asesinato con violación en París en 1991, que él niega, y un intento de violación en 1999, que admite tras identificarse su ADN.

Gisèle, la víctima (con gafas), acompañada de su hija en el juicio // AFP

se pen de foto patja si que re
una intencionalitat.

ANÀLISI

Indicadors generals

- NO
- NO
- "Mau de exemple"
- 1, advocat de Gisèle i la família
- violació i relació sense consentiment

Titular

- NO "presumpte"
- NO adj. subj.
- NO
- NO

Cos

- ~~Ass~~ Ache
- NO
- 1 cap "víctima"
- NO "presumpte"
- ~~No~~ detalls macabres
- Una mica sí que es justifica
- NO qüestionament
- NO adj. subj.
- NO
- 1, advocat
- NO
- Sí, ella mai ha donat el seu consentiment.

5. Conclusions

Per fer aquest treball em vaig plantejar diverses preguntes de recerca que van ser les que van servir per buscar els indicadors necessaris per donar resposta a aquestes qüestions mitjançant l'anàlisi de les notícies dels casos. A més, aquestes preguntes anaven acompanyades d'unes hipòtesis a les quals també s'ha pogut comprovar si la situació està igual a com es planteja a les hipòtesis o ha canviat. En aquest apartat hi ha la resposta general de cada hipòtesi i pregunta de recerca mitjançant les notícies analitzades dels cinc casos de violència sexual durant els darrers 30 anys.

En primer lloc, pel que fa a l'evolució de la cobertura dels casos de violència sexual als mitjans de comunicació podem notar canvis força significatius. Des del primer any de les notícies publicades el 1992, fins al 2024 la manera de presentar els fets ha anat canviant. Des del primer moment com pot ser en el primer cas analitzat d'Alcàsser no es presenten els fets com un cas de violència masclista ni violència sexual. De fet, no es presenta molts cops com un crim masclista ni es parla de violació. No és fins a les notícies de 2008, 2016 i 2024 que es comença a parlar de la violència masclista i, per tant, el masclisme com a fet que pot arribar a posar fi a la vida d'una dona. A més, amb alguns dels exemples esmentats en l'apartat 4 del treball es veu com de manera molt subtil poden arribar a donar a entendre el perquè de les accions de l'agressor, i per tant caure en la justificació d'aquest. Així i tot, aquest fet amb el temps ha anat disminuint en quantitat i presència als mitjans de comunicació analitzats.

La segona pregunta de recerca plantejada i una de les hipòtesis del treball era sobre el canvi de presentar a l'agressor i com els mitjans encara justificaven les seves accions. Centrant-nos principalment en això, durant l'anàlisi un dels indicadors principals era la quantitat de cops que en una notícia es presentava a l'acusat com a "presumpte violador o presumpte agressor". Tot i l'aparent voluntat dels mitjans per mantenir la presumpció d'innocència, s'han detectat titulars i algunes parts dels cossos de text on es criminalitza la víctima o es relativitzen els fets.

Sobre aquesta pregunta, cal dir que sí que cada cop se n'ha posat menys en dubte la paraula de la víctima o la veracitat dels fets. Molt sovint, sobretot als casos de 1992 i 1999 es fa molta èmfasi en el que estaven fent les víctimes en aquell moment. Més tard, l'any 2016 amb el cas de La Manada va haver-hi més moviment social, ja que el mateix poder judicial dubtava de la paraula de la víctima, i per tant això va generar més moviment de protesta a favor d'ella. Finalment, al cas de Gisèle Pelicot, no es posa en dubte la culpabilitat del violador, doncs, no és fins llavors que es deixa de presentar l'agressor com a "presumpte" i justificar les seves accions.

Tal com es comenta al marc teòric, el llibre "The Agenda-Setting function of mass media" (McCombs, Maxwell E., and Donald L. Shaw publicat originalment a The Public Opinion Quarterly, 1972) parla sobre la importància que tenen els mitjans de comunicació de fer que els lectors atribueixin el grau d'importància a un tema. En aquest cas es demostra com és d'important la informació que es publica als mitjans. La societat basa molts dels seus arguments en inputs que els hi arriben, en gran part, de les notícies que llegeixen, i és per això que la percepció d'un cas de violència sexual pot ser molt diferent depenent de la informació que es dona sobre aquest. Molts cops hi ha hagut un judici social cap a la víctima, ja que els fets presentats donen més importància a la salut mental de l'agressor o la reacció de la víctima davant la situació, en comptes de posar el focus en què li va passar a la víctima i com s'ha actuat cap a ella sense tenir en compte el seu consentiment.

Una altra pregunta de recerca plantejada en la metodologia del treball era sobre a qui donen veu les notícies publicades sobre aquests casos de violència sexual. Per poder donar resposta a aquesta qüestió es van fer servir diferents indicadors sobre la quantitat de veus expertes de les notícies i l'ús de fonts intrascendents (familiars, amics, veïns...).

Sobre això es tracta el punt número 9 del Codi Deontològic sobre el Tractament de les Violències Sexuals del Col·legi de Periodistes de Catalunya, que es troba a l'Annex 4. En aquest apartat es fa èmfasi en la importància de seleccionar i diversificar les fonts escollides per una notícia i com s'ha de buscar fonts expertes en la defensa dels drets de les dones per tal d'oferir una informació rigorosa i justa. En diversos casos s'ha detectat un ús de fonts intrascendents i una manca de veus

expertes. Això fa que hi falta contextualització del cas des d'una perspectiva jurídica, feminista o psicològica. Molts cops la falta d'aquestes fonts expertes fa que es construeixi una notícia amb una narrativa esbiaixada i poc rigorosa.

Finalment, l'última hipòtesi plantejada era sobre el dret a la intimitat de la víctima i el sensacionalisme utilitzat per relatar els fets. Sobre aquesta última qüestió, a part de la redacció i els detalls donats a les notícies, les imatges també tenen un paper clau. El cas d'Alcàsser es mostren imatges de familiars on la majoria són de situacions de patiment i destacaven els aspectes escabrosos dels crims. A diferència d'aquest, en casos com els de La Manada o Gisèle Pelicot es veu una tendència que mostra més respecte cap a la intimitat de la víctima. Això és possible degut a que moltes de les imatges eviten l'exposició directa de la víctima i redueixen molt el detall i la descripció dels moments escabrosos.

En termes generals, es constata com encara hi ha camí per construir i recórrer cap a una cobertura dels mitjans de comunicació rigorosa, respectuosa i amb perspectiva de gènere. Tot i que els criteris deontològics de la professió periodística estiguin plantejats des de fa uns anys, no sempre es tradueixen en bones pràctiques. Per tot això, cal continuar treballant per aconseguir que els comunicadors i comunicadores tinguin clars els protocols de cobertura, visió i revisió crítica dels continguts que es publiquen.

Per acabar, aquest treball intenta reforçar la idea que els mitjans tenen un paper i un poder estructural fonamental en la construcció de la realitat. És per aquest motiu que tots els comunicadors i comunicadores tenen una responsabilitat de com presentar la violència sexual cap a la societat i de com aquesta la percebi. La manera de narrar els fets ha de contribuir a deixar de perpetuar estereotips i ha de contribuir a combatre el masclisme estructural que ens envolta.

6. Bibliografia

- Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (1944). The culture industry: Enlightenment as mass deception. In *Dialectic of Enlightenment* (pp. 120–167). Stanford University Press:
- Anson, L. M. (2019, Julio 21). Cronología completa del caso de La Manada. *El Imparcial*.
<https://www.elimparcial.es/noticia/189064/sociedad/cronologia-completa-del-caso-de-la-manada.html>
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Anchor Books
- BOE-A-2004-21760 *Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*. (s. f.).
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>
- BOE-A-2022-14630 *Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual*. (s. f.). Link:
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>
- Col·legi de Periodistes & Regidoria de les Dones de l'Ajuntament de Barcelona. (2010, febrer). *Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació*. Link:
https://ajuntament.barcelona.cat/dones/sites/default/files/documentacio/mco_recomanacions_tractament_violencia.pdf
- Col·legi de Periodistes. (2022). *Criteris sobre el Tractament de les Violències Masclistes als Mitjans de Comunicació*. Link
https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/mitjans-comunicacio/guia-pe

[riodistes-violencies-masclistesl-cpc-v2-2.pdf](#)

- *Conceptes i definicions*. (s. f.). Departament D'Interior i Seguretat Pública.
Link:
https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/materials-sobre-violencia-masclista-i-domestica/vocabulari/
- Coups et blessures. (2023, 2 mayo). Service-Public.fr. Link:
<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1524>
- Cronología del crimen de Alcàsser: todas las fechas clave que marcaron el caso. (2023, February 13). *LaSexta*. Link:
https://www.lasexta.com/noticias/sociedad/cronologia-crimen-alcasser-todas-fechas-clave-que-marcaron-caso_2023021363ea4c757b624e0001b0b2c0.html
- Departament d'Interior i Seguretat Pública. (n.d.). *Què has de saber de la violència sexual*. Què has de saber de la violència sexual. Link:
https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/violencies-sexuals/que-has-de-saber-violencia-sexual/index.html
- Departament d'Interior i Seguretat Pública. (n.d.). *Violència masclista*. Link:
https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/index.html
- Diccionario Panhispánico del español jurídico. (n.d.). *Definición de violencia de género*. Link: <https://dpej.rae.es/lema/violencia-de-g%C3%A9nero>
- *Diccionari de la llengua catalana*. (s. f.).
<https://dlc.iec.cat/Results?EntradaText=feminicidi&operEntrada=0>
- El crimen de Alcasser: 30 después, el caso sigue abierto. (2022, November 13). *RTVE.es*. Link:

<https://www.rtve.es/noticias/20221113/tres-decadas-del-crimen-alcasser-caso-abierto/2408799.shtml>

- European Commission: European Institute for Gender Equality, European Union Agency for Fundamental Rights & Eurostat. (2024). EU gender-based violence survey : key results : experiences of women in the 27 EU Member States. Publications Office of the European Union. Link: <https://data.europa.eu/doi/10.2811/4526264>.
- European Union Agency For Fundamental Rights. (2024). *Fundamental Rights Report*. Link: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2024-fundamental-rights-report-2024_en.pdf
- Fiscalía General del Estado. (2024). *Memoria elevada al Gobierno de S.M.* Link: https://www.fiscal.es/memorias/memoria2024/FISCALIA_SITE/index.html
- Generalitat de Catalunya. (2008). *Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*. Portal Jurídic de Catalunya. <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2008/04/24/5>
- Informe sobre Delitos contra la Libertad Sexual 2023. (2023). Ministerio del Interior. Retrieved May 18, 2025. Link: <https://www.interior.gob.es/opencms/export/sites/default/galleries/galeria-de-prensa/documentos-y-multimedia/balances-e-informes/2023/INFORME-DELITOS-CONTRA-LA-LIBERTAD-SEXUAL-2023.pdf>

- Instituto de las Mujeres & Ministerio de Igualdad. (2022). *Maqueta original_PEIEMH-2022-2025.indd*. Instituto de las Mujeres.
<https://www.inmujeres.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE1824.pdf>

- Jefatura del Estado. (2023). Ley Orgánica 4/2023, de 27 de abril, para la modificación de la Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, en los delitos contra la libertad sexual, la Ley de Enjuiciamiento Criminal y la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. Boletín Oficial del Estado, núm. 101.
Link: <https://www.boe.es/boe/dias/2023/04/28/pdfs/BOE-A-2023-10213.pdf>

- McCombs, Maxwell E., and Donald L. Shaw. "The Agenda-Setting function of mass media." *The Agenda Setting Journal* 1.2 (2017): 105-117. (Originalment publicat a *The Public Opinion Quarterly*, 1972)

- Ministerio de Igualdad. (2024, 23 octubre). *Fondos Pacto de Estado contra la Violencia de Género para Comunidades Autónomas - Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género*. Delegación del Gobierno Contra la Violencia de Género.
<https://violenciagenero.igualdad.gob.es/fondos-pacto-de-estado-contra-la-violencia-de-genero-para-comunidades-autonomas/>

- Legifrance. (n.d.). Code pénal - Article LEGISTCA000043409028. Link: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGISCTA000043409028>

- Ochoa, L., & Soriasu, D. (2022, July 7). El crimen de Nagore Laffage | «Llevo 14 años sufriendo, pero prefiero ser la madre de Nagore que la de un asesino». *El Diario Vasco*. Link: <https://www.diariovasco.com/gipuzkoa/cronica-negra/crimen-nagore-laffage-20220703160623-nt.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.diariovasco.com%2Fgipuz>

[koa%2Fcronica-negra%2Fcrimen-nagore-laffage-20220703160623-nt.html](https://www.nytimes.com/es/2024/12/19/espanol/mundo/pelicot-juicio-caso-cronologia.html)

- Porter, C., & Le Stradic, S. (2024, December 19). El juicio Pelicot: una cronología del caso. *The New York Times*. Link: <https://www.nytimes.com/es/2024/12/19/espanol/mundo/pelicot-juicio-caso-cronologia.html>
- *Què has de saber de la violència sexual*. (s. f.). Departament D'Interior I Seguretat Pública. Link: https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/violencias-sexuals/que-has-de-saber-violencia-sexual/index.html
- *Recomendaciones generales* | OHCHR. (2024). ohchr. Link: <https://www.ohchr.org/es/treaty-bodies/cedaw/general-recommendations>
- Viol commis sur une personne majeure. (2023, 10 agosto). Service-Public.fr. Link: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F1526>

Notícies recollides de l'hemeroteca

La Vanguardia

- 29/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/29/pagina-1/34717011/pdf.html>
- 29/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/29/pagina-17/34719337/pdf.html>
- 30/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/30/pagina-21/34721767/pdf.html>
- 30/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/30/pagina-22/34721768/pdf.html>

- 30/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/30/pagina-1/34721747/pdf.html>
- 31/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/31/pagina-1/34719405/pdf.html>
- 31/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/31/pagina-27/34719431/pdf.html>
- 31/01/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/01/31/pagina-28/34719432/pdf.html>
- 04/02/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1993/02/04/pagina-23/33717218/pdf.html>
- 16/02/1993:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1999/02/16/pagina-28/34487171/pdf.html>
- 14/07/2015:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2015/07/14/pagina-30/95605611/pdf.html>
- 22/03/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/03/22/pagina-20/4040817753/pdf.html>
- 08/07/2016:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2016/07/08/pagina-29/97036087/pdf.html>
- 12/07/2016:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2016/07/12/pagina-28/97084375/pdf.html>

- 11/11/2016:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2016/11/11/pagina-34/97373450/pdf.html>
- 04/09/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/09/04/pagina-19/40476529187/pdf.html>
- 06/09/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/09/06/pagina-20/40477277430/pdf.html>
- 11/09/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/09/11/pagina-25/40479428444/pdf.html>
- 17/09/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/09/17/pagina-24/40481845117/pdf.html>
- 18/09/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/09/18/pagina-19/40482441925/pdf.html>
- 07/10/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/10/07/pagina-19/40490940573/pdf.html>
- 24/10/2024:
<https://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2024/10/24/pagina-22/40499012384/pdf.html>

ABC

- 16/11/1992:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19921116-12.html>
- 18/11/1992:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-sevilla-19921118-70.html>
- 28/01/1993:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19930128-78.html>

- 08/12/1994:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-sevilla-19941208-66.html>
- 16/02/1999:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19990216-77.html>
- 20/02/1999:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-19990220-78.html>
- 14/11/2009:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-sevilla-20091114-56.html>
- 21/11/2009:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20091121-30.html>
- 28/12/2010:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20101228-26.html>
- 23/03/2018:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20180323-38.html>
- 11/07/2016:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20160711-27.html>
- 18/10/2016:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20161018-25.html>
- 16/11/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171116-46.html>
- 16/11/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171116-47.html>
- 19/11/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171119-58.html>
- 15/11/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171115-42.html>
- 28/11/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171128-44.html>
- 09/12/2017:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20171209-39.html>
- 26/04/2018:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20180426-49.html>

- 07/09/2024:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20240907-35.html>
- 12/09/2024:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20240912-35.html>
- 18/09/2024:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20240918-35.html>
- 05/10/2024:
<https://www.abc.es/archivo/periodicos/abc-madrid-20241005-37.html>

Annexos

Annex 1

Resum visual de la Legislació Estatal:

Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género.	• Protocols àmbit educatiu, sanitari i comunicatiu • Tutela institucional, penal, forces i cossos de seguretat de l'estat • Creació de la fiscalia especialitzada i jutjats especialitzats
Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres.	• Sensibilització: Plans d'Igualtat • Reconeixement del permís de paternitat: substituït pel permís de mare biològica i de naixement d'altre progenitor • Polítiques d'ocupació: composició equilibrada 60% - 40% • Assetjament per raó de sexe
Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual. (Lei del Només Sí és Sí)	• Classificació de Delictes - S'unifiquen els delictes d'abús i agressió sexual sota el terme de "agressió sexual" • Noves formes d'assetjament sexual: "Child grooming", submissió química

	i assetjament al carrer • Consentiment: NOMÉS quan aquest és clar i explícit. Qualsevol acte sexual sense un consentiment explícit i lliure es considerarà agressió sexual • Prevenció i Sensibilització • Assistència a les víctimes • Suport Integral: Es garanteix un suport integral a les víctimes de violència sexual, incloent-hi assistència mèdica, psicològica i jurídica. • Centres de Crisis oberts les 24 hores per a proporcionar assistència immediata a les víctimes de violència sexual. • Reparació i Protecció: mesures per a la reparació del mal sofert per les víctimes i la seva protecció enfront de possibles represàlies
--	--

Font: Núria Alcalà en el marc del curs Tractament informatiu de les violències masclistes del Col·legi de periodistes de Catalunya

Annex 2

Legislació Catalana

Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.	• Inclou dones, nenes i persones transgènere • Inclou les noves formes de violència masclista • Nous àmbits de violència masclista ○ Digital ○ Vida política ○ Institucional ○ Àmbit educatiu i sociosanitari
---	--

Font: Núria Alcalà en el marc del curs Tractament informatiu de les violències masclistes del Col·legi de periodistes de Catalunya

Annex 3

Taula comparativa de les diferents lleis aprovades:

Període	Definició d'agressió sexual	Circumstàncies	Aplicació extraterritorial
1 de març de 1994 - 18 de juny de 1998	Qualsevol acte sexual comès amb violència, coacció,	No especificat.	No especificat.

	amenança o sorpresa.		
18 de juny de 1998 - 5 d'abril de 2021	Qualsevol acte sexual comès amb violència, coacció, amenaça o sorpresa.	No especificat.	Les agressions sexuals comeses a l'estranger contra un menor per un francès o una persona resident habitualment a França estan subjectes a la llei francesa.
11 de juliol de 2010 - 23 d'abril de 2021	Qualsevol acte sexual comès amb violència, coacció, amenaça o sorpresa.	La violació i altres agressions sexuals es consideren com a tals independentment de la relació entre l'agressor i la víctima, incloent-hi el matrimoni.	Les agressions sexuals comeses a l'estranger contra un menor per un francès o una persona resident habitualment a França estan subjectes a la llei francesa.
A partir del 23 d'abril de 2021	Qualsevol acte sexual comès amb violència, coacció,	La violació i altres agressions sexuals es	Les agressions sexuals comeses a l'estranger

	amenaça o sorpresa, incloent-hi casos previstos per la llei on l'agressió sexual és comesa contra un menor per un adult	consideren com a tals independentment de la relació entre l'agressor i la víctima, incloent-hi el matrimoni.	contra un menor per un francès o una persona resident habitualment a França estan subjectes a la llei francesa.
--	--	--	---

Font: Elaboració pròpia

Annex 4

Criteris del codi deontològic sobre El Tractament de Violències Masclistes als Mitjans de Comunicació del Col·legi de Periodistes

1. Tractar les violències masclistes com una violació dels drets humans i un atemptat contra la llibertat i la dignitat de les persones. Mai tractar el cas com una notícia de successos.
2. Situar el fenomen en l'àmbit universal i estructural, cosa que és el resultat de la desigualtat entre dones i homes. No s'ha de tractar com un cas aïllat.
3. Fer visibles tot tipus de violències (es pot posar els tipus)
4. Les dones i les nenes són les víctimes principals de la violència masclista i aquesta realitat s'ha de visibilitzar.
5. Posar el focus de la informació en l'agressor. No presentar els agressors amb etiquetes ("la manada" per exemple). No oferir altaveus als agressors perquè es justifiquin.
6. Respectar el dret a la intimitat i la dignitat de les agredides. Comptar sempre amb el seu consentiment. Tot i així, també respectar el dret a la presumpció d'innocència dels agressors.
7. Evitar qualsevol relació causa-efecte entre els fets i la procedència de les persones implicades, la seva situació sociocultural i/o les circumstàncies

personals. Evitar difondre la presència de drogues o alcohol en l'agressor ni en l'agredida.

8. No qüestionar la víctima en funció de si havia denunciat o no. En el seguiment de casos judicials, evitar la doble victimització. No sobredimensionar el relat de la defensa dels acusats. No confondre consentiment i situacions de coacció.
9. Seleccionar i diversificar les fonts informatives. Tractar-les amb rigor . Buscar fonts expertes en la defensa dels drets de les dones. Evitar qui busca protagonisme i qui vol manipular els fets.
10. Utilitzar un llenguatge inclusiu i no sexista. Fer servir sempre el terme violència masclista i/o feminicidi. Mai violència domèstica ni intrafamiliar.
11. Fugir de les descripcions escabroses, del sensacionalisme i de la conversió de la informació en espectacle. El morbo no ha de ser un criteri de selecció de la informació.
12. Escollir imatges que aportin informació i evitar concentrar l'atenció en les persones agredides i en les del seu entorn. Cal posar el focus en l'agressor o agressors. No mostrar només imatges de dones indefenses.
13. Elaborar reportatges sobre dones que han superat una situació de violència masclista. Informar sobre el dret a la reparació de les víctimes i els processos de recuperació.
14. Destacar els aspectes que donen la dimensió real d'aquest problema social: denúncies, processos judicials pendents, ordres d'allunyament, etc., - i fer seguiment dels casos que permeti donar a conèixer les conseqüències penals sobre els agressors. És recomanable aportar la dada dels casos de violència masclista que hi ha hagut des que hi ha registres.
15. Incloure informació de servei que permeti al públic conèixer com realitzar una denúncia o les mesures judicials, econòmiques i socials a què poden acollir-se les víctimes, o quins són els telèfons d'informació i d'atenció a les dones.
16. Generar sensibilització social sobre la importància i gravetat d'aquest tipus de violència, per tal d'erradicar conductes violentes. Publicar informacions al voltant del fenomen com manifestacions, concentracions, balanços, dades...

Donar visibilitat al paper dels homes a favor de l'erradicació de les violències masclistes. Informar de les iniciatives, dels serveis i recursos sobre masculinitats igualitàries.

17. Desmentir el mite de les denúncies falses, amb dades contrastades i evidències científiques com, per exemple, no difondre la fal·làcia de la Síndrome d'Alineació Parental (SAP).

Annex 5

Resum del Curs “Tractament informatiu de les violències masclistes” impartit per la periodista Núria Alcalà al Col·legi de Periodistes

La periodista de RTVE i participant del consell redactor del Codi Deontològic dels Criteris sobre el Tractament de les Violències Masclistes als Mitjans de Comunicació del Col·legi de Periodistes, Núria Alcalà, imparteix un curs al Col·legi sobre com millor aquest ús del llenguatge.

En primer lloc, cal deixar enrere els termes de violència domèstica, intrafamiliar o el mite del crim passional; a més d'evitar adjectius, frases fetes clixés i tòpics. Sobre la descripció dels fets, no han de ser ni escabroses ni sensacionalistes, això només implica una desvirtualització dels aspectes col·laterals. Sobre els delictes sexuals, és molt important evitar adjectius que minimitzen el fet, portin a malentesos o suggereixen consentiment, alguns exemples poden ser verbs com “admet”, “confessa” i “al·lega”. Les agressions no han d'estar detallades ni han de precisar si són “tocaments”, “sexe oral” o “sexe anal”. A més, també és recomanable utilitza la forma femenina de les professions, oficis i càrrecs per començar-les a implementar en el llenguatge diari de la gent. Altres opcions són l'ús dels noms invariables com a estudiant, membre o cap i de les formes genèriques com infant, víctima o persona. Altres recursos emprats són la pluralitat, les expressions neutres i les formes dobles.

Tractament informatiu de la víctima i l'entorn

Sobre el tractament informatiu de la víctima cal tenir en compte diversos aspectes per fer que la víctima i el seu entorn se sentin còmodes i respectats pels mitjans de comunicació. Mantenint aquesta imatge cuidada, es podrà evitar molts dels

prejudicis que es creen i els judicis socials que moltes de les víctimes d'agressió social han de patir pel fet de denunciar una agressió. Cal, en primer pas, cuidar la imatge i dignitat de la víctima per evitar la doble victimització i cuidar la reconstrucció dels fets, evitant el sensacionalisme.

En el moment de fer la contextualització de la notícia cal evitar el vincle amb la procedència de les persones implicades i la presència d'estupefaents, ja que no és rellevant. Per intentar protegir a la víctima el màxim possible, la seva declaració ha de ser a porta tancada i s'ha de prohibir als declarants dir el seu nom.

El tractament informatiu de l'agressor

Dins d'un cas de violència sexual també s'ha d'informar sobre l'autor dels fets i, fins que es digui el contrari, s'ha de respectar la presumpció d'innocència. Quan hem d'identificar a l'agressor, cal fer-ho com a sospitós, detingut, investigat, acusat o condemnat. Cal evitar qualsevol mena de normalització de la seva imatge, s'aconsella no agafar declaracions, ni fer entrevistes i evitar l'ús d'etiquetes. Per posar al lector o espectador en situació, es pot fer una descripció dels fets sense explicar les intencions de l'agressor, evitar parlar de la gelosia o les addiccions que hagi pogut tenir i li hagin pogut motivar a fer aquest acte com a justificació de la situació.

Les fonts informatives

L'element bàsic que dota d'informació a un periodista per poder fer una notícia són les fonts, per tant, a l'hora de relatar un cas de violència masclista o sexual és molt important comptar amb documents del cas, poden ser escrits d'acusació i defensa, informes de la causa o antecedents. A més, les fonts expertes com juristes, magistrades, psicòlogues o associacions d'atenció a dones, i fonts policials i judicials, doten d'importància i personalitat a la peça. Finalment, un element que complementa i aporta més informació addicional són els informes d'organismes com entitats o organismes oficials i alguns recursos de les campanyes de sensibilització, informació i prevenció.

La sensibilització social

És molt important per ajudar a les víctimes que els mitjans de comunicació expliquin

totes aquelles històries de superació que poden existir. A més, el paper dels homes en la societat i la implementació del tractament de dades amb perspectiva de gènere també és una eina molt útil. Altres serveis disponibles contra les violències masclistes són: el servei de mossos, el departament de justícia, la fiscalia, l'Institut de Medicina Legal de Catalunya i els serveis municipals.